

ISSN 2300-5955

Biuletyn Nauczycieli Bibliotekarzy

2013/2

BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA WSPARCIEM DLA NAUCZYCIELI

Od Redakcji

4

Z teorii

Magdalena Brewczyńska <i>Rola bibliotek pedagogicznych w strukturach sieci wsparcia szkół i placówek oświatowych</i>	5
---	---

Z praktyki

Maria Wiśniewska <i>10 lat Forum Nauczycieli Bibliotekarzy w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie</i>	8
Barbara Michałek <i>Współpraca Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach z uczniami klas maturalnych w zakresie przygotowania ustnej prezentacji z języka polskiego</i>	12
Hanna Okońska, Aneta Świder-Pióro <i>Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Olsztynie wsparciem pracy szkół i nauczycieli</i>	17
Agata Safian <i>Zajęcia biblioteczne z wykorzystaniem interaktywnych narzędzi dydaktycznych w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku</i>	21
Bożena Lewandowska <i>Działalność Biblioteki Pedagogicznej w Ciechanowie na rzecz szkół i bibliotek szkolnych</i>	27
Daniela Michalska <i>Bibliografia – tak... ale inna</i>	33

Materiały

Jadwiga Pawluk (oprac.) <i>HotPotatoes. Program do tworzenia interaktywnych materiałów dydaktycznych</i>	36
Joanna Kusowska (oprac.) <i>Dziecko bezpieczne w domu</i>	49
Magdalena Kobylińska, Monika Kobylińska (oprac.) <i>Tajemnica biblioteki</i>	53

Relacje i sprawozdania

- Anna Marcol, Anna Płusa** „Cyfrowa szkoła – czyli jaka?” Sprawozdanie z cyklu konferencji.....55
- Barbara Czechowicz** Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Bibliotekarz 2.0 – nowoczesność na bazie tradycji.....59
- Jolanta Kąkol** Jak wspieramy, jak inspirujemy – relacja ze spotkania z nauczycielami bibliotekarzami w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku62
- Anna Marcol** „Quo vadis kulturo?” Sprawozdanie z I Ogólnopolskiego Kongresu Instytucji Kultury64

Komunikaty

- Olga Topolewska** BIBservis wsparciem dla bibliotek szkolnych Podlasia67
- Bożena Hołownia** Biblioteka szkolna ma sprzymierzeńca w DBP69

Polecane lektury

- Ewa Piątek** (oprac.) Polecamy nauczycielom71

Biuletyn jest publikowany na licencji

Creative Commons. Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 3.0

Przed bibliotekami pedagogicznymi staje wiele nowych wyzwań. W kwietniu weszło w życie *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28 lutego 2013 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych*, wyznaczające nowe ramy ich funkcjonowania, jako jednego z elementów systemu wspomagania szkół i placówek oświatowych. Nauczyciele bibliotekarze już teraz przygotowują się do przyszłych zadań, które będą realizować obligatoryjnie od 1 stycznia 2016 roku. Mamy nadzieję, że łamy naszego rocznika staną się platformą wymiany pomysłów i doświadczeń w tym zakresie.

Bieżący numer „Biuletynu Nauczycieli Bibliotekarzy”, zatytułowany *Biblioteki pedagogiczne wsparciem dla nauczycieli*, otwiera artykuł Magdaleny Brewczyńskiej na temat roli bibliotek pedagogicznych w strukturach sieci wsparcia i samokształcenia. Kolejne teksty mają charakter praktyczny. Ich autorki opisały przykłady dobrych praktyk związanych ze wspieraniem pracy nauczycieli i bibliotekarzy szkolnych. W artykułach przybliżyły całość oferty swoich bibliotek (Bożena Lewandowska, Hanna Okońska i Aneta Świder-Pióro) bądź też skupiły się na opisie wybranych działań: organizacji forów bibliotekarskich (Maria Wiśniewska), wspieraniu uczniów klas maturalnych w zakresie przygotowania ustnej prezentacji z języka polskiego (Barbara Michałek), zastosowaniu interaktywnych narzędzi dydaktycznych w prowadzeniu zajęć bibliotecznych (Agata Safian) oraz pracy informacyjno-bibliograficznej (Daniela Michalska).

Numer został wzbogacony materiałami do praktycznego wykorzystania – konspektami *Dziecko bezpieczne w domu* i *Tajemnica biblioteki* oraz samouczkiem obsługi programu Hot Potatoes. Na jego łamach opublikowaliśmy także relacje i sprawozdania z konferencji, komunikaty oraz omówienia polecanych lektur.

Już dzisiaj zapraszamy Państwa do współtworzenia kolejnego numeru „Biuletynu Nauczycieli Bibliotekarzy”, który ukaże się we wrześniu 2014 roku. Jego tematyka będzie się koncentrować wokół zadań związanych z organizacją i prowadzeniem wspomagania działalności szkół i bibliotek szkolnych, zwłaszcza w zakresie zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnej. Osoby zainteresowane publikacją tekstów prosimy o śledzenie komunikatów zamieszczanych w dziale *Aktualności* serwisu Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP.

Anna Marcol

Redaktor Naczelna

Magdalena Brewczyńska

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku

Rola bibliotek pedagogicznych w strukturach sieci wsparcia szkół i placówek oświatowych

Biblioteki pedagogiczne są niezbędnym elementem procesu wspomagania szkół i placówek. Obecnie otwierają się przed nimi nowe możliwości uczestnictwa w zachodzących zmianach oświatowych, koncentrujących się na procesowym wspomaganiu szkół – tworzeniu sieci wsparcia i samokształcenia szkół i placówek oświatowych.

W ramach prowadzonego przez MEN projektu systemowego *Wzmocnienie systemu wspierania rozwoju szkół ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego* (POKL, Priorytet III: *Wysoka jakość systemu oświaty*, Poddziałanie 3.3.1: *Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli*) opracowane zostały rekomendacje, w których wskazano, że system doskonalenia nauczycieli powinien:

- być blisko szkoły,
- pracować na potrzeby szkoły (rady pedagogicznej jako całości i szkoły jako instytucji),
- wykorzystywać potencjał różnych instytucji, które mogą świadczyć na rzecz szkoły, tj. placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, bibliotek pedagogicznych,
- realizować zadania polegające na wspomaganiu pracy szkół, służące zwiększeniu ich zdolności do rozwiązywania problemów, obejmujące w szczególności: diagnozowanie problemów szkoły/placówki, planowanie działań rozwojowych, organizację i realizację zaplanowanych działań, ocenę efektów przeprowadzonych działań,
- traktować doskonalenie nauczycieli jako element wspomagania służącego szkole, polegający na motywowaniu nauczycieli do dalszego kształcenia w miejscu pracy, indywidualnie lub w grupie innych nauczycieli, dostarczaniu odpowiedniej oferty szkoleń i ich organizowaniu¹.

Reasumując – zgodnie z wytycznymi – nowoczesny system wspomagania rozwoju oświaty w Polsce powinien być nakierowany na pracę ze szkołą, służyć jej wspieraniu w wykonywaniu zadań nakładanych przez państwo, jak również wspomagać w rozwiązywaniu indywidualnych problemów.

Jednym z elementów zmodernizowanego systemu doskonalenia i wspomagania szkół są sieci współpracy i samokształcenia – międzyszkolne zespoły nauczycieli i dyrektorów współpracujących ze sobą w ramach wybranego zagadnienia. Wyróżnia się sieci problemowe oraz przedmiotowe, związane z danym

¹ Materiały informacyjne MEN: *Rekomendacje dotyczące zmian w systemie doskonalenia zawodowego nauczycieli „Wzmocnienie systemu wspierania rozwoju szkół ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego”*.

przedmiotem nauczania. Celem funkcjonowania sieci jest współpraca nad rozwiązywaniem problemów, np.: dydaktycznych, wychowawczych, poszerzanie kompetencji uczestników, nawiązywanie kontaktów, dzielenie się wiedzą i doświadczeniami oraz tworzenie różnorodnych miejsc wymiany doświadczeń. Uczestnicy sieci mogą brać udział w spotkaniach, natomiast bieżący kontakt oraz gromadzenie zasobów może umożliwić platforma cyfrowa.

Rola bibliotek pedagogicznych w strukturach sieci wsparcia szkół i placówek oświatowych może opierać się na dwóch filarach. Pierwszy z nich to pełnienie przez nauczycieli bibliotekarzy roli koordynatorów sieci, którzy kierują działaniami sieci dla nauczycieli bibliotekarzy bibliotek szkolnych. Wtedy do ich zadań będzie należało:

- Przygotowanie planu działania sieci współpracy i samokształcenia, zgodnego z potrzebami zgłoszonymi przez uczestników – czyli dokonanie diagnozy potrzeb uczestników sieci.
- Organizacja spotkań (ich przygotowanie i prowadzenie, zapraszanie ekspertów z określonych dziedzin – w ramach realizacji zaplanowanych działań). Zarządzanie pracą sieci wiąże się także z planowaniem i prowadzeniem wydarzeń edukacyjnych. Są to zadania niezwykle istotne i ważne dla prawidłowego funkcjonowania sieci. Mieści się tutaj wiele aspektów wpływających na jakość działań: organizacja pracy, motywowanie członków sieci do współpracy, prowadzenie nadzoru nad realizacją zadań. W ramach planowania i prowadzenia wydarzeń edukacyjnych należy zwrócić, między innymi, uwagę na dopasowanie form pracy do długofalowych celów jej działania. Mogą być to zatem warsztaty, seminaria, konferencje, wideokonferencje (np. wideokonferencja problemowa poświęcona zagadnieniu funkcjonowania bibliotek szkolnych wobec proponowanych zmian Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji – spotkanie z Danutą Brzezińską, prezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, zorganizowane przez KPCEN we Włocławku).
- Stworzenie wirtualnej przestrzeni dla uczestników sieci oraz moderowanie forum dyskusyjnego na platformie cyfrowej – z tą formą wiąże się także zamieszczanie na platformie cyfrowej materiałów samokształceniowych i innych zasobów edukacyjnych, łączących się z tematyką sieci.
- Prowadzenie dokumentacji pracy sieci współpracy i samokształcenia oraz sporządzenie rocznego sprawozdania z pracy tejże sieci i przedstawienie go uczestnikom.
- Promocja działań wzmiankowanej sieci, co wiąże się z wykazywaniem korzyści związanych z aktywnym w niej uczestnictwem.

Drugi filar, na którym może opierać się funkcjonowanie bibliotek pedagogicznych w strukturach sieci współpracy i samokształcenia, to wykorzystanie potencjału zasobów bibliotek pedagogicznych, analogicznie jak wykorzystanie fachowej i kompetentnej kadry bibliotekarskiej, opisane powyżej.

Zadania bibliotek pedagogicznych w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych*, w zakresie obowiązkowej działalności publicznej biblioteki pedagogicznej poszerzają zakres jej zadań o funkcje związane z:

- gromadzeniem i udostępnianiem informacji o kierunkach polityki edukacyjnej państwa,
- gromadzeniem i udostępnianiem materiałów, w tym literatury przedmiotu, stanowiących wsparcie szkoły lub placówki w realizacji jej zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych,
- gromadzeniem i udostępnianiem materiałów, w tym literatury przedmiotu, dotyczących problematyki związanej z udzielaniem dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej,

- wspomaganiem szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w szczególności w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej,
- wspomaganiem bibliotek szkolnych, w szczególności w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną².

W zasadzie zadania te są na bieżąco realizowane przez większość bibliotek pedagogicznych. Na szczególną uwagę zasługuje fakt wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych przez biblioteki pedagogiczne, oferujące w tym względzie rozległy wachlarz usług. Wspomaganie sieci wsparcia szkół i placówek oświatowych powinno uwzględniać: wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego; wymagania stawiane wobec szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego; wyniki egzaminów zewnętrznych; wymagania wynikające z realizacji podstaw programowych; kierunki polityki oświatowej państwa oraz wprowadzane zmiany w systemie oświaty; inne, indywidualne potrzeby wskazane przez szkołę lub placówkę.

W ramach nowoczesnego systemu wspomagania rozwoju oświaty w Polsce biblioteki pedagogiczne mają duże możliwości współpracy z instytucjami odpowiedzialnymi za udzielanie pomocy uczniom, rodzicom i nauczycielom. Wśród nich znajdują się placówki doskonalenia nauczycieli (PDN). Współpraca pomiędzy biblioteką pedagogiczną a PDN wydaje się najbardziej realna, z kilku względów – biblioteki pedagogiczne często funkcjonują w strukturach PDN, a wypracowane, wieloletnie efekty współpracy widoczne są na wielu płaszczyznach ich działań. Procesowe wspomaganie szkół, inicjowane przez PDN, daje szansę bibliotekom na uczestnictwo w nowym systemie doskonalenia nauczycieli poprzez udział w realizowanych w szkołach, na podstawie szczegółowych rocznych planów, działań. Nauczyciele konsultanci, doradcy metodyczni – którzy będą koordynatorami sieci – powinni ułatwiać kontakty i współpracę z bibliotekami pedagogicznymi, które z kolei mogą zapewnić dostęp do aktualnej informacji oświatowej, w tym bazy zasobów związanych ze wspomaganiem (materiałów dydaktycznych, metodycznych, oświatowych, tematycznych zestawień bibliograficznych i innych). Dlatego istotne wydaje się umieszczenie w rocznych planach wspomagania bibliotek pedagogicznych, których zasoby oraz usługi mogą wspierać zarówno nauczycieli, jak i uczniów oraz rodziców. Ponadto wspieranie szkół i placówek w realizacji nałożonych na PDN zadań, wymaga ścisłego współdziałania systemu doskonalenia nauczycieli z organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla szkół oraz zapewnieniem dostępu do zasobów edukacyjnych w bibliotekach pedagogicznych.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 369).

Maria Wiśniewska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie

**10 lat Forum Nauczycieli Bibliotekarzy
w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej
im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie**

W ramach wspierania pracy nauczycieli bibliotekarzy szkolnych od 10 lat w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej w Olsztynie organizujemy Forum Nauczycieli Bibliotekarzy. Dotychczas odbyło się 37 spotkań z tego cyklu. Były to konferencje, seminaria naukowe, warsztaty metodyczne, spotkania autorskie.

Zadanie wspierania pracy bibliotek szkolnych należy do podstawowych działań bibliotek pedagogicznych. W Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej w Olsztynie realizujemy je z różną aktywnością od wielu lat. Zależy nam na jak najbardziej efektywnej współpracy z bibliotekami szkolnymi i rzeczywistym wsparciu ich pracy. W obecnej sytuacji oświatowej (od ok. 4 lat) na terenie województwa warmińsko-mazurskiego nikt tego zadania nie realizuje. Bibliotekarze szkolni to grupa nauczycieli, która nie ma doradcy metodycznego ani konsultanta ds. bibliotek szkolnych. Dlatego próbujemy tę lukę wypełniać. Proponujemy bibliotekarzom szkolnym następujące formy wspierania ich pracy:

1. Forum Nauczycieli Bibliotekarzy,
2. indywidualne konsultacje warsztatowe,
3. organizację warsztatów metodycznych,
4. organizację konkursów dla bibliotek szkolnych,
5. prowadzenie badań nad stanem bibliotek szkolnych, diagnozowanie ich pracy.

Z ww. form najciekawszą jest Forum Nauczycieli Bibliotekarzy. Początki, jak zawsze, były skromne. Spotkania w ramach Forum zapoczątkował w 2002 roku konsultant ds. bibliotek szkolnych (wówczas jeszcze był) olsztyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Szybko, bo w styczniu 2004 roku, współorganizatorem Forum została nasza biblioteka. Od 2009 roku, po redukcji etatu konsultanta ds. bibliotek szkolnych w olsztyńskim ODN-ie, organizacją Forum zajmujemy się sami. W roku 2012 minęło zatem 10 lat funkcjonowania tej formy doskonalenia zawodowego nauczycieli bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych.

Organizując Forum wytyczyliśmy sobie cele, częstotliwość i formę spotkań. Cele, które realizujemy to: aktualizowanie i poszerzanie wiedzy bibliotekarskiej, humanistycznej, pedagogicznej i psychologicznej, doskonalenie warsztatu pracy, inspiracja do pracy, wspieranie nowatorskich działań, samodoskonalenie, samokształcenie, integracja środowiska. Chcemy, by nasze spotkania pozwalały na szersze spojrzenie na

funkcjonowanie, zadania, pracę bibliotek. Częstotliwość to 4 spotkania w roku szkolnym, z czego 3 odbywają się w siedzibie naszej biblioteki, jedno w bibliotece szkolnej. Spotkania mają charakter konferencji, seminarium naukowego, warsztatu metodycznego lub wycieczki bibliotecznej. Forum w bibliotece szkolnej ma charakter warsztatowy. Spotkania adresujemy do wszystkich zainteresowanych nauczycieli bibliotekarzy województwa warmińsko-mazurskiego.

W ciągu 10 lat w ramach Forum odbyło się 37 spotkań. Poruszane zagadnienia można podzielić na następujące obszary tematyczne:

1. tendencje w funkcjonowaniu nowoczesnej biblioteki szkolnej, organizacja biblioteki szkolnej, biblioteka jako Szkolne Centrum Informacji,
2. nowe technologie w bibliotekarstwie, biblioteka w dobie Web 2.0, nowe formy książki, portale społecznościowe,
3. czytelnictwo dzieci i młodzieży szkolnej – inspirowanie, ożywianie, popularyzacja, promocja.

Tematy pierwszych Forów to: *Organizacja Szkolnych Centrów Informacji, Jak upowszechniać książkę i promować czytelnictwo?, Internetowe Centra Informacji Multimedialnej*. Kolejne Fora nosiły następujące tytuły: *Czytelnicy oporni w bibliotece szkolnej, Biblioteki szkolne – stan i kierunki rozwoju, Treści nowej podstawy programowej w odniesieniu do pracy biblioteki szkolnej, Rola teatru w edukacyjnej pracy nauczyciela bibliotekarza, Nowe formy książki, Budowanie e-tożsamości bibliotek, Lektury dzieciństwa i młodości – nośnikiem wartości czy zagrożeń?, Indywidualna praca z czytelnikiem w bibliotece szkolnej*. Frekwencja na spotkaniach waha się od 30 do 50 osób. Zwykle połowa z naszych słuchaczy to nauczyciele bibliotekarze Olsztyna, drugą część stanowią bibliotekarze z okolicznych miast – Szczytno, Mrągowo, Ostróda, Kętrzyn, Nidzica czy z gmin – Gietrzwałd, Jeziorany.

Formuła spotkań w ramach Forów jest zróżnicowana. Podczas Forów występują zaproszeni goście, ale prelegentami są też sami bibliotekarze. Czasem pojawia się inscenizacja w wykonaniu uczniów np.: na Forum *Rola teatru w edukacyjnej pracy nauczyciela bibliotekarza* inscenizację *Sąd nad książką* wykonali uczniowie SP nr 6 w Olsztynie. Na dwóch Forach bibliotekarka olsztyńska zaprezentowała (po uczestnictwie w bibliotekarskich wycieczkach zagranicznych) bibliotekarstwo europejskie: szwajcarskie i włoskie. Wypowiedź bogato zilustrowała zdjęciami. Czasem jest to zwykle spotkanie warsztatowe. Na każdym z Forów rekomendujemy nowości książkowe, rozdajemy (do upowszechnienia w szkołach) wykazy literatury pedagogicznej, bibliotekarskiej, nowości książkowe. Zwykle też dyrektor biblioteki (członek Krajowej Rady Bibliotecznej) prezentuje najnowsze informacje dotyczące sytuacji bibliotekarstwa w Polsce. Raz w roku odwiedzamy wybraną bibliotekę szkolną w ramach cyklu *Biblioteka szkolna w praktyce*. Biblioteka szkolna prezentuje wówczas całokształt swojej pracy: organizację biblioteki, zbiory, wybrane formy działalności edukacyjnej, kulturalnej, pracę pedagogiczną itd. Jedno z takich spotkań odbyło się w podolsztyńskiej szkole we wsi Ruś. Dodatkowym elementem spotkania było zwiedzanie starej, warmińskiej wsi przygotowane przez uczniów i ognisko. W ramach Forum zwiedziliśmy także nowo powstałe olsztyńskie biblioteki – uniwersytecką i Planetę 11. Ciekawe Forum odbyło się w Olsztyńskim Teatrze Lalek. Podczas spotkania pracownicy teatru mówili o możliwościach współpracy bibliotekarza szkolnego z teatrem.

Bardzo ważny jest klimat panujący na Forum. Dbamy o to, aby spotkania odbywały się w miłej i życzliwej atmosferze. Cieszymy się z obecności każdego gościa, z wieloma znamy się osobiście. Nie jest jednak tak, że na Forum przychodzi zawsze ta sama grupa osób, uczestnicy się zmieniają, chociaż są tacy, którzy są z nami od 10 lat. Chcemy, żeby nasze Fora były wytnieniem w pracy bibliotekarzy, a jednocześnie, żeby był to czas twórczy. Zależy nam na tym, żeby bibliotekarz, który do nas przyjdzie, znalazł inspirację do działania, nowe pomysły i rozwiązania. Dlatego atmosfera na spotkaniach jest swobodna, sprzyjająca dyskusji i wymianie myśli.

Spotkania w ramach Forum uatrakcyjniamy organizując konkursy. W roku szkolnym 2011/2012 przeprowadziliśmy konkurs dla bibliotek szkolnych *Promuję czytanie w bibliotece szkolnej*. Wyniki zaprezentowane na Forum były okazją do wymiany doświadczeń.

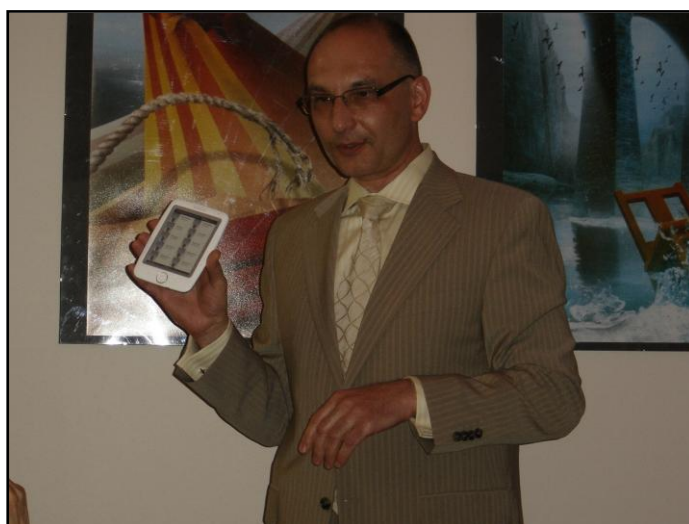
Chcąc poznać stan bibliotek szkolnych okresowo prowadzimy badania. Duże badanie ankietowe *Stan bibliotek szkolnych Olsztyna i powiatu olsztyńskiego* zrealizowaliśmy w maju 2007 roku. Badaniem objęto biblioteki szkolne Olsztyna i powiatu olsztyńskiego. Ankieta była obszerna, zawierała 11 działów, w których było blisko 30 pytań. Pytania dotyczyły m.in.: kadry bibliotecznej (etaty, wykształcenie), zbiorów, udostępniania, komputeryzacji, pracy pedagogicznej, finansowania, współpracy. Wyniki ankiety zostały zaprezentowane na jednym z Forów. Stały się okazją do wymiany informacji na temat pracy bibliotek szkolnych, dając możliwość porównania osiągniętych wyników w czytelnictwie, gromadzonych zbiorach itp.

Na bibliotecznej stronie internetowej redagujemy dział *Dla bibliotekarzy* – dział stanowi źródło informacji dla bibliotekarzy szkolnych, m.in. opracowywane są linki do serwisów poświęconych bibliotekarstwu, jest możliwość zamieszczania publikacji przez nauczycieli bibliotekarzy szkolnych, podawane są bieżące informacje.

W strukturze organizacyjnej biblioteki organizacją Forum zajmuje się z-ca dyrektora przy wsparciu dyrektora i pracowników wydziału współpracy ze środowiskiem oraz całego zespołu.

W roku szkolnym 2009/2010 przeprowadziliśmy badanie ankietowe *Czy Forum Nauczycieli Bibliotekarzy jako forma wspierania pracy nauczycieli bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych zaspokaja potrzeby edukacyjne uczestników?* Wyniki ankiety okazały się pozytywne dla nas. Większość odpowiedzi upewniła nas w przekonaniu, że realizujemy formę doskonalenia, która jest potrzebna środowisku nauczycieli bibliotekarzy. Poniżej przytaczam kilka wypowiedzi respondentów:

- *Fora bardzo mi odpowiadają, tematyka spotkań jest ciekawa i bardzo przydatna w mojej pracy.*
- *Forum jest okazją do spotkania i ciekawych inspiracji merytorycznych.*
- *Bardzo miła i życzliwa atmosfera, osoby prowadzące i prelegenci to osoby kompetentne.*

Forum Nowe formy książki (2011). Fot. S. Sawicka.

Spotkanie z Joanną Papuzińską (2010). Fot. S. Sawicka.

Mobilna edukacja w XXI wieku (2012). Fot. S. Sawicka.

Forum Rola bibliotek szkolnych i pedagogicznych w aktywnym wspomaganiu misji dydaktyczno-wychowawczej szkoły (2010). Fot. S. Sawicka.

Barbara Michałek

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

**Współpraca Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy
w Katowicach z uczniami klas maturalnych
w zakresie przygotowania ustnej prezentacji z języka polskiego**

Książka. Świat jako Księga. To bardzo wdzięczny dla bibliotekarza... temat maturalny! Trzy lata temu pojawiła się w naszej placówce uczennica pragnąca skonsultować własne przemyślenia w kwestii bibliografii załącznikowej przy kompletowaniu prezentacji maturalnej. Gdy zaczęła przedstawiać wizję wystąpienia, niebawem doszła do wniosku, że właściwie nie jesteśmy ludźmi Księgi, lecz ludźmi Słowa...

Wydaje się, iż jej obserwację można uogólnić. Z pobieżnego oglądu zachowań i zainteresowań młodzieży wnioskujemy, że jest to pokolenie cyfrowe, preferujące elektroniczne media jako źródło informacji, z rezerwą podchodzące do czytania książek tradycyjnych. I niemało w tym racji. Ale badania wykazują, że zwykle ci, którzy częściej korzystają z Internetu, czytają także więcej książek i czasopism tradycyjnych. Czy to prawda? Nie prowadziłam specjalistycznych badań; przytaczam ten wniosek na podstawie piśmiennictwa fachowego¹. Własne doświadczenie i obserwacje natomiast podpowiadają mi, iż ci młodzi obywatele społeczeństwa informacyjnego są totalnie zagubieni... w gąszczu informacji. Nie potrafią ich selekcjonować, oceniać, wskazywać najbardziej wartościowych, nawet podać kryteriów wartościowania. Czy jednak nie chcą czytać?

Nasi uczniowie nierzadko przygotowywali prezentację maturalną na podstawie wielkiej literatury polskiej i światowej, nie tylko wskazanej przez kanon lektur. Wśród ich własnych wyborów (nie z podpowiedzi nauczyciela!) były m.in.: *Opowieści Okrągłego Stołu*, *Edda poetycka*, *Saga o Nibelungach*, *Wiele hałasu o nic* Williama Shakespeare'a, *Anna Karenina* Lwa Tołstoja, *Sól ziemi* Józefa Wittlina, *Na Zachodzie bez zmian* Ericha-Marii Remarque'a, *Paragraf 22* Josepha Hellera, *Stąd do wieczności* Jamesa Jonesa, *Kocia kołyska* Kurta Vonneguta, *Droga* Cormaca McCarthy'ego. Gdzie się to wszystko odbywało? W Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach.

¹ *Internauci wolą książki od Internetu* (2). [online]. [dostęp: 10 października 2012 roku]. Dostępny w Internecie: <http://www.wydawca.com.pl/index.php?s=info&kat=2&dzial=36&poddzial=0&id=2425> oraz S.D. Kotuła. *Internauci a książki*. „Bibliotekarz” 2007, nr 11, s. 21–24.

A zaczęło się od reformy oświaty, wprowadzającej obowiązkową prezentację maturalną. Pomysł dobry, umożliwiający uczniom samodzielne poszukiwania, niemal jak w kształceniu akademickim, ale wykonanie okazało się... niedoskonałe. Powtarzanie stale tych samych tematów sprawiło, że w Internecie zobaczyliśmy mnóstwo opracowań (ogłędnie powiedzmy – nie zawsze wartościowych), a nawet – co już nagane – propozycje odpłatnego wykonania prezentacji. Wielu, niestety, korzysta, gdyż dodatkowym czynnikiem demotywującym ucznia jest nieobecność punktacji z tej części egzaminu w jakichkolwiek całościowych „rozliczeniach” matury. Po co się więc wysilać? Są jednak tacy, którzy wiedzą, dlaczego. Po prostu: to jest egzamin dojrzałości, także dojrzałości etycznej. Trzeba wymagać od siebie, mimo że otoczenie w tym nie pomaga. Zapewniam, że istnieją młodzi ludzie, którzy tak myślą. Spotykam ich. W ubiegłym roku do naszej biblioteki przyszło ich 377 na indywidualne konsultacje. Przyszli, chociaż mogli ściągnąć, kupić, zlecić opracowanie.

Przeglądając strony internetowe bibliotek (szczególnie bibliotek pedagogicznych) zauważamy, że praktycznie każda placówka posiada jakąś specjalną ofertę dla maturzystów. W katowickiej PBW w każdym roku szkolnym ponawiamy e-mailową informację (skierowaną do szkół naszego terenu) o możliwości zorganizowania wycieczek bibliotecznych. Obecnie mamy kilka szkół, z których bibliotekarze lub poloniści sami zgłaszają taką potrzebę. W umówionych terminach przychodzą całe klasy, które dzielimy na grupy, odwiedzające wydziały bezpośredniego kontaktu z użytkownikiem (Wypożyczalnię, Czytelnię, Informację Bibliograficzną i Pracownię Komputerową). Przechodząc je rotacyjnie, wysłuchują praktycznych wskazówek z czego i jak mogą z nich skorzystać.

Szczególną rolę spełnia Wydział Informacji Bibliograficznej. Wielu uczniów wraca tu po zajęciach zespołowych na indywidualne konsultacje; liczni przychodzą za radą koleżanek czy kolegów. Cieszymy się, że ich liczba wzrasta. Oto ujęcie statystyczne z ostatnich kilku lat (wcześniej prowadzono zbiorczą statystykę użytkowników Wydziału, bez uwzględniania statusu):

Rok	2010	2011	2012
Liczba porad	172	320	377

Czym służymy uczniom? Ofertą zbiorów, oczywiście. Posiadamy kilkaset tytułów w seriach *Biblioteka Narodowa* (każdy bibliotekarz wie, jak wartościowe są wstępy w tych pozycjach) i *Biblioteka Analiz Literackich*, a także nowszych (nie zawsze lepszych): *Analizy Literackie*, *Biblioteczka Opracowań*, *Lektura Szkolna*. Mamy czasopisma polonistyczne i literackie, gromadzone także w innych bibliotekach pedagogicznych, ale na ogół niedostępne w mniejszych placówkach (np. *Polonistyka*, *Pamiętnik Literacki*, *Ruch Literacki*, *Teksty Drugie*, wszystkie tytuły tzw. *Zeszytów Kieleckich*).

Najważniejszym źródłem informacji pośredniej jest obszerna kartoteka zagadnieniowa, która w swej literackiej części wygląda następująco²:

Hasła	Liczba haseł/nazwisk	Liczba skrzynek
Pisarze polscy i utwory anonimowe polskie	688	6
Pisarze obcy i utwory anonimowe obce	593	3

Zawiera opisy artykułów, książek, niesamoistnych części wydawniczych, wywiadów.

² Wszystkie dane w tabelach – stan na dzień 31 grudnia 2012 r.

Ponieważ maturzyści nierzadko wybierają tematy łączące zagadnienia literackie z filmowymi, plastycznymi lub muzycznymi, posiadamy także skrzynki z tego zakresu:

Hasła	Liczba haseł/nazwisk	Liczba skrzynek
Sztuka – historia [opracowania ogólne]	-	1
Architekci, graficy, malarze, rzeźbiarze ³	314	
Kompozytorzy ⁴	23	1
Reżyserzy	249	

Planuje się w najbliższym czasie opracowanie materiałów z historii teatru. Jednak najczęściej odwiedzaną przez użytkowników częścią kartoteki są *Motywy literackie i filmowe*:

Hasła	Liczba haseł	Liczba skrzynek
Motywy literackie i filmowe	183	4

Ponadto istnieje bardzo pomocna skrzynka:

Hasła	Liczba skrzynek
Literatura – teoria ⁵ , Literatura – recepcja, Literatura dziecięca, Literatura młodzieżowa, Przekłady – zagadnienia	1

Motywy zasadniczo są ułożone alfabetycznie, ale zdarzają się takie, które można uszeregować jako podrzędne. Tę ostatnią opcję wybrano dla niektórych haseł kojarzonych, np. *Teściowie*, *Żona Lota* – jako podrzędne do hasła *Małżeństwo* lub *Holocaust* – jako podrzędne do *Żydzi* (choć mogłoby być również podrzędne do *Wojna*, ponieważ termin *Holocaust* odnosi się nie tylko do eksterminacji Żydów, lecz także np. Ormian). Wydaje się jednak, że użytkownik nie powinien mieć większych problemów z szukaniem, gdyż wszystkie hasła są umieszczone w indeksie – ze wskazaniem konkretnej skrzynki. Każde hasło poprzedza wybrana literatura podmiotu (dzieła literackie i filmowe ze wskazanym motywem), wyróżniona innym kolorem kart, za którą następują karty z opisami bibliograficznymi przedmiotowymi (na standardowych, białych kartach).

Tradycyjna kartoteka zagadnieniowa jest usytuowana w korytarzu, a więc dostępna w godzinach udostępniania zbiorów. Z myślą o użytkownikach, którym trudno dotrzeć do biblioteki lub mieszkają w znacznej odległości od niej, nawet poza województwem śląskim, w Wydziale Informacji Bibliograficznej podjęto się opracowania kilku obszernych zestawień bibliograficznych, umieszczonych na stronie internetowej placówki (www.pbw.katowice.pl, zakładka: *Dla maturzystów*):

³ Także osobne hasło: *Literatura – a sztuka*.

⁴ Ponadto bardzo popularne hasła: *Młodzież – a muzyka* oraz szereg jednostkowych z historii muzyki, zwłaszcza rozrywkowej, np. *Hip-hop*, *Rock*, *Jazz* itp.

⁵ Zawiera hasła teoretycznoliterackie, typu: *Metafora* (i inne środki stylistyczne), *Narracja*, *Postać literacka*, rodzaje i gatunki literackie.

Temat	Liczba opracowanych książek	Liczba opisów
FILM		
Motywy literackie i filmowe	183 motywy	
Historia filmu	59	507
Adaptacje filmowe lektur szkolnych	zestawienie zawiera głównie artykuły z czasopism	324
LITERATURA		
Opracowania lektur i wierszy	186	2177
Historia literatury polskiej [ujęcia syntetyczne]	155	
Historia literatury powszechnej [ujęcia syntetyczne]	88	
SZTUKA		
Historia sztuki	265	1149

Motywy literackie i filmowe to spis przykładowych utworów literackich i filmów (z indeksem), zaś pozostałe bazy – oparte tylko na naszych zbiorach – odpowiadają na zdecydowaną większość poszukiwanych zagadnień. Niektóre pozycje są dostępne w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych, zatem mogą z nich korzystać maturzyści praktycznie z całej Polski. Każda spośród spisanych tu pozycji książkowych obejmuje szersze spektrum zagadnień. W *Opracowaniach lektur i wierszy* są więc – przykładowo – *Lektury bez tajemnic* w opracowaniu Michała Kuziaka lub *Arcydzieła literatury polskiej: interpretacje* w opracowaniu Stanisława Grzeszczuka i Anny Niewolak-Krzywdy, nie ma zaś np. „*Makbeta*” Williama Shakespeare’a Jarosława Komorowskiego czy *Uciekiniera z Utopii: o poezji Zbigniewa Herberta* Stanisława Barańczaka, bo te bez trudu znajdziemy w katalogu poprzez odpowiednie hasła przedmiotowe, będące w tym wypadku nazwiskiem autora (z ewentualnym tytułem opracowanego utworu). Analogicznie baza z historii filmu (i sztuki). Nie ma w niej np. pozycji *Fellini* Marii Kornatowskiej, ale są *Filmy, które pamiętamy* Jerzego Płazewskiego. Użytkownicy są zadowoleni ze wskazania im niesamoistnych części wydawniczych, do których – bez takiej wskazówki – być może by nie dotarli. Z zakładki korzystają również olimpijczycy, ale wówczas trzeba im ją pokazać, gdyż nazwa nie zawsze jednoznacznie tę przydatność dla nich określa.

Wymienione bazy ułatwiają pracę z maturzystami. Wielu nie znajduje w jej obsłudze najmniejszych problemów. Są jednak tacy, którzy szukają jeszcze więcej; wybrali bardzo oryginalne tematy lub prowadzą szczególnie rozległe poszukiwania. Konsultacje indywidualne to szczególne zjawisko w naszej bibliotece. Od września do grudnia przychodzą, najczęściej pojedynczo, najbardziej ambitni uczniowie. W czasie ferii zimowych – już więcej. A od marca do połowy kwietnia – po kilkanaście osób dziennie, niejednokrotnie całymi grupami. Wówczas korzystamy ze wszystkich dostępnych źródeł informacji – przede wszystkim własnych (katalogi, kartoteka, zestawienia bibliograficzne, bazy online), ale czasem także innych placówek (najczęściej z elektronicznej *Bibliografii Zawartości Czasopism*, umieszczonej na stronie

internetowej Biblioteki Narodowej). Jak uczniowie nazywają nasz wydział? *Wydział bibliografii informacyjnej, poradnia (informacja) maturalna, pogotowie maturalne...*

Cieszymy się, że są. Wnoszą wiele radości. Inspirują. Zaskakują nieoczekiwanymi interpretacjami. Myślą niestandardowo. To ci, którzy nie poszli po linii najmniejszego oporu. Nie kupili prezentacji ani nie zlecili jej przygotowania znajomym. Praca z nimi jest niełatwa, ale satysfakcjonująca. Są ludźmi z epoki mediów. I nierzadko okazuje się, że właśnie oni oczekują... słowa. Zdarzyło się, że przedstawiciel grupy uczniów technikum, po długich konsultacjach poprosił: *Niech pani do nas jeszcze mówi!* Warto przez kilka lat czekać na taką wypowiedź. W bibliotekach pedagogicznych pracujemy z młodzieżą. Każdy(-a) z nas ma swoje wspomnienia i obserwacje. Mówmy do nich, bo przecież to pokolenie – w pobieżnym osądzie roześmiane i hałaśliwe – nierzadko jest przeraźliwie samotne i pełne kompleksów. Świadczą o tym także tematy preferowanych przez maturzystów tematów prezentacji.

Hanna Okońska, Aneta Świder-Pióro

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Olsztynie wspieraniem pracy szkół i nauczycieli

Jednym z zadań Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie jest organizowanie i prowadzenie działalności edukacyjnej oraz wspieranie nauczycieli w realizacji zajęć dydaktycznych. W ramach współpracy ze szkołami w tym zakresie w bibliotece jest opracowywana oferta zajęć edukacyjnych. Staramy się, aby odpowiadała ona zapotrzebowaniom nauczycieli i zainteresowaniom odbiorców.

Stałą ofertę zajęć edukacyjnych przygotowujemy dla uczniów wszystkich etapów kształcenia. Włączamy do niej zajęcia podejmujące zagadnienia zawarte w podstawie programowej oraz lekcje, które mogą być atrakcyjnym wzbogaceniem i poszerzeniem realizowanych w szkole treści. Oferta jest aktualizowana przed rozpoczęciem każdego roku szkolnego na podstawie wcześniejszych rozmów z nauczycielami, wyników badań dotyczących poziomu satysfakcji uczestników oraz po uwzględnieniu wniosków wpływających z analizy liczby przeprowadzonych lekcji.

Proponowane nauczycielom zagadnienia dotyczą różnorodnych dziedzin i koncentrują się przede wszystkim na tekstach kultury. Sytuują się w następujących grupach tematycznych:

Zajęcia edukacyjne nawiązujące do tekstów literackich

Wprowadzają w świat literatury, kształtują kulturę czytelniczną oraz umiejętności interpretacji utworów literackich, np.: *Czytając Andersena; Prawda prostego opowiadania - „Baśnie domowe i dziecięce zebrane przez braci Grimm”; Mój przyjaciel, Kubuś Puchatek; W świecie księżek Astrid Lindgren; W krainie pingwinów – „Zaczarowana zagroda” Aliny i Czesława Centkiewiczów; Spotkanie ze współczesną poezją dziecięcą; Z wizytą na Zielonym Wzgórzu; Porozmawiajmy na temat Biblii.*

Zajęcia edukacyjne eksponujące syntezę sztuk

Ukazują specyfikę wybranych epok w kontekście dzieł malarskich, muzycznych i literackich (szkoła ponadgimnazjalna), np. cykl *Dzieje kultury i myśli ludzkiej (Renesansowe odkrycie świata i człowieka; „Między dwiema otchłaniami”. Dylematy człowieka baroku; Od entuzjazmu ku melancholii. Myśl romantyczna w zwierciadle sztuki).*

Zajęcia edukacyjne z zakresu edukacji regionalnej

Przybliżają zagadnienia dotyczące „małej ojczyzny” i jej dziedzictwa oraz pogłębiają wiedzę o regionie, społeczeństwie, wspólnocie kulturowej, tradycji i sztuce ludowej Warmii, np.: *Dzieje Warmii w podaniach, baśniach i legendach; Olsztyn - moje miasto; Zwyczaje i obrzędy w tradycji warmińskiej; O Warmio moja miła...*

Zajęcia edukacyjne poruszające zagadnienia z zakresu historii

Nawiązują do faktów historycznych w kontekście lektury wybranych tekstów, wspomnień świadków, ikonografii, np.: *Polski wrzesień. Fakty – wspomnienia – obrazy*; *Zośka, Rudy, Alek. Przerwana opowieść*; *Gdzie Warmia, a gdzie Mazury? Krainy historyczne w dziejach regionu: ważne wydarzenia*; *Sto lat Roty*.

Wszystkie zajęcia prowadzone są w atrakcyjnej formie, z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, tablicy interaktywnej, muzyki, filmu oraz innych środków dydaktycznych. Oferta zawierająca obecnie ponad 30 tematów jest sukcesywnie wzbogacana. Systematyczne rozszerzanie i dostosowywanie oferty do potrzeb nauczycieli oraz zainteresowań uczniów przyczynia się do ciągłego wzrostu liczby korzystających z niej osób.

Biblioteka Pedagogiczna w Olsztynie każdego roku aktywnie włącza się w organizowanie **Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom**. Spotkania z interesującą i mądrą książką odbywają się w specjalnie przygotowanej scenerii, związanej z treścią i klimatem prezentowanej lektury. Podczas tych spotkań poszukujemy wspólnie z młodymi odbiorcami literatury odpowiedzi na niełatwe pytania, nazywamy wartości oraz inspirujemy do poznawania świata. W centrum zajęć zawsze znajduje się tekst literacki stanowiący punkt wyjścia do rozmowy i interakcji, w którą wchodzi uczestnicy zajęć. Wszystkie spotkania w ramach OTDC zawsze są wzbogacane dodatkowymi elementami, bardzo precyzyjnie przemyślanymi, jak: specjalnie opracowana prezentacja multimedialna, interesująca ikonografia, inspirująca muzyka, odpowiednio wybrane fragmenty filmów i spektakli teatralnych. Taka formuła zajęć jest atrakcyjna dla uczniów, a zarazem stanowi wartościową propozycję dydaktyczną. Podczas tych spotkań dzieci mogą się przekonać, że czytanie jest czynnością niezwykłą, a literatura to świat pełen niespodzianek i tajemnic.

Urodziny Ani z Zielonego Wzgórza.
Fot. H. Okońska.

Spotkanie w tajemniczym ogrodzie.
Fot. H. Okońska.

Magiczne drzewo. Czerwone krzesło.
Fot. H. Okońska.

„Jutro przestanę być pajacykiem”.
Opowieść o drewnianym Pinokiu, który pragnął stać się chłopcem. Fot. H. Okońska.

Szczególną formą współpracy naszej biblioteki ze szkołami są projekty kulturalno-edukacyjne, które akcentują zwykle rok jubileuszowy, upamiętniający ważną dla naszej tradycji i kultury postać bądź wydarzenie. To przedsięwzięcia wieloetapowe, kierowane do wszystkich zainteresowanych proponowanym tematem, jednak najważniejszą grupę adresatów tych wydarzeń stanowią nauczyciele i uczniowie. Podejmowane w projektach zagadnienia są poszerzeniem realizowanych w szkole treści zawartych w podstawie programowej, a zarazem ujmują je z innej niż szkolna perspektywy. Powtarzające się elementy tych przedsięwzięć, to: wystawy edukacyjne, zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz konferencje dla nauczycieli.

Interesującą propozycją biblioteki są eksponowane w galerii Bakałarz od 2008 r. wystawy edukacyjne. Ich celem jest edukowanie nieformalne, tzn. oddziaływanie na ucznia w oparciu o doświadczenie, najczęściej w postaci przeżycia estetycznego czy refleksji intelektualnej. Tego rodzaju wystawy są szczególną formą kontaktu z ich odbiorcą, dlatego projektowane są tak, by – z jednej strony stanowiły całość autonomiczną i funkcjonowały bez jakichkolwiek dopowiedzeń, z drugiej natomiast – mogły posłużyć jako inspiracja i punkt odniesienia do planowej i podążającej w wyznaczonym kierunku rozmowy z młodzieżą. W przestrzeni tak skomponowanej wystawy odbywają się zajęcia dla uczniów.

Wystawy edukacyjne cieszą się dużym zainteresowaniem w środowisku szkolnym. Każda z nich staje się przyczynkiem do spotkań i rozmów poruszających ważne tematy, np.: kwestię Żydów zamieszkujących niegdyś Olsztyn, wielokulturowości, twórczej resocjalizacji. Wiele z tych wystaw nawiązuje do problematyki literackiej. I właśnie ten rodzaj ekspozycji, ukazujący twórczość m.in.: Stanisława Wyspiańskiego, Zbigniewa Herberta, Juliusza Słowackiego i Czesława Miłosza, cieszy się największą popularnością.

Biblioteka jest nie tylko miejscem wspierania nauczycieli w pracy dydaktyczno-wychowawczej, ale także ośrodkiem wymiany doświadczeń i myśli humanistycznej. Organizowane tutaj konferencje, seminaria, szkolenia i warsztaty odnoszą się do różnorodnej tematyki. Najczęściej są to zagadnienia związane ze współczesną szkołą (cykl *Czy szkoła wychowuje?*; *Szkoła środowiskiem wychowawczym wspierającym rozwój ucznia*; *Korczak. Nauka, praktyka, mit*), tematyką bibliotekarską (*Otwarte zasoby edukacyjne*; *Mobilna edukacja w XXI wieku*) oraz literaturoznawczą (*„Szara strefa nieczytania” – katastrofa czy wyzwanie? O książce dla dziecka XXI wieku*; *Zaniedbane obszary wychowania lektura – literatura – wychowanie*; *Herbertowska lekcja poezji*; *Spotkania na Ziemi Ulro*). Proponowane spotkania przybliżają aktualne zagadnienia z różnych dziedzin, sprzyjają podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, umożliwiają wzbogacenie wiedzy oraz warsztatu dydaktycznego, a także zweryfikowanie własnych metod i działań dotyczących pracy z uczniami.

Konferencja „Świat cudownie wielokrotniony”. Juliusz Słowacki – współczesne interpretacje, 2009 r.
Fot. H. Okońska.

Konferencja *Mobilna edukacja w XXI w.*, 2012 r. Fot. H. Okońska.

Konferencja *Korczak. Nauka, praktyka, mit*, 2012 r. Fot. S. Sawicka.

Od kilku lat biblioteka eksponuje działalność wybranych placówek oświatowych, których nowatorskie i skuteczne działania dydaktyczno-wychowawcze warto w szczególny sposób akcentować i upowszechniać. Formy ich prezentacji są różnorodne – konferencje, spotkania dyskusyjne, wernisaże wystaw, ekspozycje – zawsze jednak koncentrują się wokół tematu przewodniego, podyktowanego specyfiką danej instytucji. W ostatnich latach do prezentacji swoich dokonań zaprosiliśmy m.in.: Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim, Zespół Placówek Specjalnych przy Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym w Olsztynie, Zespół Placówek Edukacyjnych w Olsztynie, Szkołę Podstawową nr 13 w Olsztynie.

Zespół Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim, 2006 r.
Fot. H. Okońska.

Zespół Placówek Specjalnych przy Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym w Olsztynie, 2007 r.
Fot. H. Okońska.

Zespół Placówek Edukacyjnych „Zielona Dolinka”, 2010 r. Fot. H. Okońska.

Szkoła Podstawowa nr 13 w Olsztynie, 2012 r. Fot. S. Sawicka.

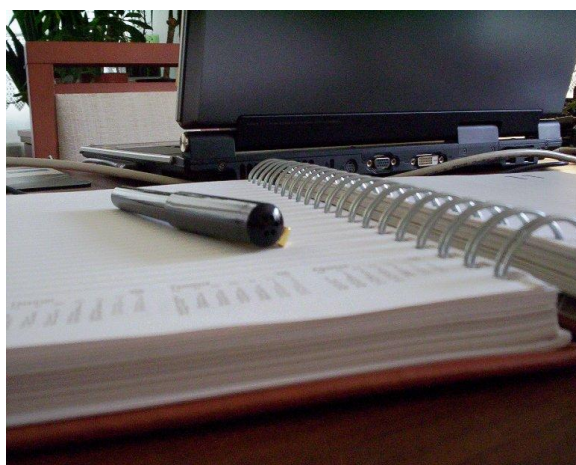
Wydarzenia realizowane w cyklu Szkoły Twórcze umożliwiają nauczycielom i uczniom wymianę doświadczeń, motywują do podsumowania własnych osiągnięć, skłaniają do odnalezienia, nazwania oraz wyeksponowania najbardziej wartościowych elementów działalności placówki, mogą też być inspiracją dla innych szkół do twórczego działania.

Z oferty edukacyjnej Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie corocznie korzysta kilka tysięcy osób. Największym powodzeniem cieszą się zajęcia dla dzieci i młodzieży. Tylko w 2012 r. uczestniczyło w nich 3314 uczniów. Jest to dla nas sygnał, że biblioteka stanowi cenne wsparcie w pracy edukacyjno-dydaktycznej nauczyciela. Formuła zajęć pozwala chociaż na chwilę uciec od szkolnej rzeczywistości, a jednocześnie w interesujący sposób wprowadzić w świat kultury i wartościowych tekstów literackich.

Agata Safian

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku – Biblioteka Pedagogiczna

Zajęcia biblioteczne z wykorzystaniem interaktywnych narzędzi dydaktycznych w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku

Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku stara się wspierać nauczycieli bibliotekarzy w różnorodny sposób. Jednym z nich jest oferta zajęć edukacyjnych, która m.in. ma na celu propagowanie wykorzystania interaktywnych narzędzi dydaktycznych w pracy z uczniami. Nowoczesne narzędzia dydaktyczne, jakimi są tablice interaktywne, tablety, wizualizery, urządzenia mobilne stają się integralną częścią wyposażenia szkół i placówek oświatowych oraz przyszłością, przed którą nie ma odwrotu.

W obecnych czasach biblioteka staje się miejscem mniej atrakcyjnym dla ucznia z uwagi na pokusy współczesnego świata, dlatego należy szukać takich form, które spowodują, iż tak tradycyjne miejsce – jakim jest biblioteka – stanie się pełnowartościowym składnikiem życia uczniowskiego. Prowadząc zajęcia biblioteczne dla dzieci i młodzieży staramy się, oprócz standardowych tematów i klasycznych rozwiązań metodycznych, wprowadzać nowe elementy i narzędzia w pracy dydaktycznej.

Jednym z najczęściej wykorzystywanych interaktywnych narzędzi edukacyjnych w BPKPCEN są tablice interaktywne, posiadające funkcje, którymi nie dysponują inne środki dydaktyczne: możliwość symultanicznej pracy uczniów, samoczynne rejestrowanie przebiegu zajęć, odtwarzanie plików filmowych – z możliwością robienia notatek bezpośrednio na pojedynczych kadrach, pracę z aktywnymi narzędziami lekcyjnymi, tworzenie dynamicznych testów wiedzy i wiele innych.

Przygotowując zajęcia biblioteczne korzystamy z galerii udostępnionej przez producenta tablicy interaktywnej, zawierającej zestaw gotowych narzędzi, pozwalających na załączenie ilustracji, animacji, filmów, obiektów flashowych, szablonów, ćwiczeń i gier interaktywnych, które można dostosować do potrzeb danej klasy i zmieniających się podstaw programowych. W czasie zajęć ukierunkowujemy pracę uczniów na samodzielne poszukiwanie odpowiedzi poprzez wykonywanie przez nich interaktywnych ćwiczeń, pochodzących z gotowych programów multimedialnych.

Na interaktywnych zajęciach bibliotecznych w BPKPCEN prowadzonych dla dzieci przedszkolnych i uczniów różnych typów szkół prezentujemy, w powiększeniu, różnorodne materiały edukacyjne oraz ćwiczenia interaktywne, które w przystępny sposób wprowadzają dzieci w świat książek. Dzięki tego typu zajęciom uczniowie aktywnie w nich uczestniczą, wykonując różnorodne zadania na tablicy interaktywnej, np. puzzle, w których dobierają fragmenty układanki w odpowiedniej kolejności, kolorują, prze-

suwają poszczególne elementy, zakrywają je lub odkrywają. Wśród uczniów starszych klas szkoły podstawowej największym zainteresowaniem cieszą się ćwiczenia związane z porządkowaniem informacji, np.: przyporządkowanie pojęć do ich definicji, wstawianie brakujących słów w zdaniu oraz uzupełnianie „niedokończonych” plansz, które uczniowie – podczas zajęć – wypełniają odpowiednimi treściami. Gimnazjaliści i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z dużym zaangażowaniem rozwiązują quizy i krzyżówki z możliwością uzupełnienia ich za pomocą klawiatury interaktywnej lub narzędzi do pisania. Natomiast przedszkolaki i uczniowie młodszych klas szkoły podstawowej są zafascynowani obiektami flashowymi i z niedowierzaniem patrzą jak ich palec projektuje wirtualne książeczki oraz układa je według wielkości na półce.

W celu uatrakcyjnienia zajęć bibliotecznych proponujemy uczniom coraz to inne ćwiczenia interaktywne, opracowywane na podstawie różnych szablonów czy darmowych aplikacji internetowych. Jedną z takich aplikacji jest ToonDoo do tworzenia internetowych książek z komiksami. Dzięki temu oprogramowaniu sami możemy wybrać interesujący nas szablon, tło, postać, przedmiot oraz wstawić chmurkę z własnym tekstem. Tekst słowny może być komentarzem do rysunku bądź wpisem w „dymku” z monologiem. Krótkie historyjki wykorzystujemy na zajęciach z uczniami z młodszych klas szkoły podstawowej. Dostarczają im one wiele rozrywki i humoru, a przede wszystkim dobrze opracowane pełnią funkcję dydaktyczną. Wykonywane na tablicy interaktywnej różnorodne ćwiczenia pozwalają uczniom wchodzić w interakcje z wyświetlanym materiałem, a tym samym lepiej zrozumieć prezentowane treści i zainteresować ich tematyką zajęć.

Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. A. Safian.

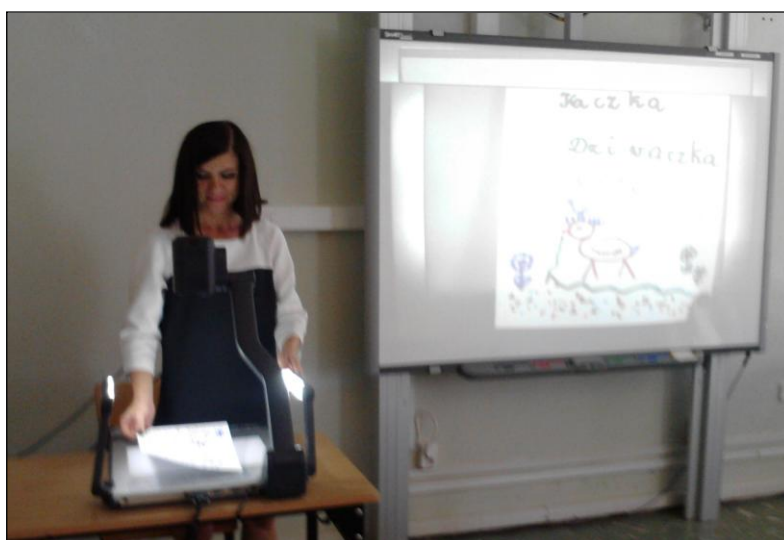
Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Wyraźnym podniesieniem jakości zajęć bibliotecznych okazało się wprowadzenie do zestawu interaktywnych pomocy dydaktycznych tabletu. Jego funkcjonalność pozwala na podwyższenie standardu prowadzonych zajęć, dzięki dynamicznym i interaktywnym prezentacjom prowadzonym z dowolnego miejsca sali. Stanowi także ważny element w procesie indywidualizacji pracy z uczniem, rozwija umiejętności manualne oraz percepcję wzrokowo-ruchową poprzez zdalne funkcje tego urządzenia. Tablet usprawnia sam przebieg zajęć edukacyjnych podczas pracy z dużymi grupami szkolnymi, które przybywają na spotkania organizowane przez Bibliotekę Pedagogiczną KPCEN we Włocławku. Sprawdza się również w pracy z uczniami niepełnosprawnymi ruchowo, gdyż nie wymaga od nich podchodzenia do tablicy. Reakcje dzieci pracujących z tabletem są niezwykle spontaniczne i żywiołowe, poza tym jego użycie i zasady działania nie stanowią dla nich najmniejszego problemu. To mobilne urządzenie podniosło także atrakcyjność prowadzonych zajęć bibliotecznych, dzięki czemu coraz więcej nauczycieli uczestniczy w zajęciach otwartych, podczas których wykorzystywany jest tablet.

Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. A. Safian.

Kolejnym nowoczesnym narzędziem dydaktycznym sprzężonym z tablicą interaktywną jest wizualizer. Mała kamerka umieszczona na ramieniu, umożliwiającą pokazywanie dowolnych przedmiotów lub dokumentów w powiększeniu. Wizualizery idealnie nadają się do współpracy z mikroskopem, a także nagrywania obrazu na żywo, dzięki czemu pokazać można żywe stworzenia w ruchu, zademonstrować wybraną czynność lub nagrać całą lekcję czy pokaz. W Bibliotece Pedagogicznej KPCEN uczniowie prezentują przed całą klasą w powiększeniu materiały zawierające pomysły i dokonania wypracowane w grupach, co przyciąga ich uwagę i skupienie oraz rozwija u nich cenne umiejętności, które przydają się później w życiu zawodowym.

Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Technologie cyfrowe wykorzystywane przez uczniów wymuszają na nauczycielu zmianę podejścia do nowinek technologicznych. Przyszłością codziennego życia stają się iPady i smartfony, które zaczynają być elementarnym wyposażeniem nauczycieli, a przede wszystkim uczniów. Istnieje obecnie kilka ciekawych aplikacji do smartfonów, które mogą być przydatne w nauce. Wśród takich rozwiązań można wskazać mobilną wersję Wikipedii. Wspomnianą aplikację wykorzystujemy w roku szkolnym 2012/2013 na zajęciach z uczniami szkół ponadgimnazjalnych, zatytułowanych *Wyszukiwanie informacji w różnych źródłach, w tym w encyklopediach on-line*. Uczniowie po raz pierwszy, za zgodą nauczyciela, mogli korzystać na lekcji ze swoich telefonów komórkowych. Nietypowa lekcja odbyła się w typowym miejscu. O powodzeniu naszego przedsięwzięcia świadczy fakt, iż klasy uczestniczące w tego typu zajęciach wyrażały chęć ich powtórzenia oraz ponownego przyścia do Biblioteki Pedagogicznej KPCEN.

Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Zajęcia biblioteczne w Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku. Fot. A. Safian.

W BPKPCEN we Włocławku w celu wzbogacenia oferty zajęć bibliotecznych propagujemy także ideę kształcenia on-line jako efektywną formę wzbogacania tradycyjnego procesu nauczania/uczenia się. Prowadzimy zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych metodą blended learning na platformie e-learningowej Moodle, łącząc elementy e-learningu z tradycyjną sztuką nauczania. Podstawowym elementem interaktywności, wykorzystanym na kursie, są ćwiczenia, quizy i różnego rodzaju testy utworzone z wykorzystaniem modułów, zwanych składowymi oraz za pomocą aplikacji zewnętrznych. Dzięki tego typu zajęciom uczniowie mogą samodzielnie kontrolować wykonywanie ćwiczeń, których wyniki są na bieżąco weryfikowane.

Wykorzystując podczas zajęć bibliotecznych interaktywne narzędzia dydaktyczne należy pamiętać o tym, że są to tylko urządzenia wspomagające proces nauczania/uczenia się, które wpływają na podnoszenie atrakcyjności przekazywanych i przyswajanych przez uczniów treści. Nie można jednak zastąpić nimi całego procesu dydaktycznego, można natomiast nowocześnie urozmaicić go i wpłynąć na podwyższenie jakości kształcenia.

Bożena Lewandowska

Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Działalność Biblioteki Pedagogicznej w Ciechanowie na rzecz szkół i bibliotek szkolnych

Biblioteki pedagogiczne są placówkami służącymi kształceniu i doskonaleniu nauczycieli, wychowawców oraz pracowników oświaty i wychowania. Z racji powierzonych im zadań pełnią rolę ośrodka informacji pedagogicznej i oświatowej w środowisku, jak również ośrodka instrukcyjno-metodycznego wobec bibliotek szkolnych.

Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie od wielu lat stosuje wiele form współpracy w różnych zakresach działalności bibliotecznej. Współdziałanie to obejmuje m.in. gromadzenie, udostępnianie zbiorów, działalność informacyjno-bibliograficzną, doskonalenie i doskonalenie zawodowe.

Dla nauczycieli bibliotekarzy wszystkich typów szkół powiatu ciechanowskiego organizujemy spotkania metodyczne średnio 4–5 razy w roku szkolnym. O propozycjach tych spotkań nauczyciele bibliotekarze informowani są na początku roku szkolnego. Wykaz tematów wraz z terminami dostępny jest również na stronie internetowej naszej biblioteki w serwisie BIBLIOTEKA SZKOLNA. Przy ich wyborze często uwzględniamy sugestie nauczycieli bibliotekarzy. Większość spotkań odbywa się w siedzibie naszej biblioteki, prowadzącymi są też z reguły pracownicy biblioteki pedagogicznej. W zależności od potrzeb zapraszani są również pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej, bibliotekarze bibliotek publicznych. Spotkania przybierają różne formy, najczęściej są to wykłady połączone z pokazem multimedialnym, warsztaty, wymiana doświadczeń. Uczestnicy spotkań otrzymują materiały pomocnicze związane z tematem zajęć (zestawienia bibliograficzne, scenariusze zajęć, artykuły z prasy fachowej). W zależności od tematyki, zajęcia prowadzone są z wykorzystaniem komputera, księgozbioru, katalogów. W początkowych latach tematyka spotkań skupiała się wokół prowadzenia dokumentacji bibliotecznej, przeprowadzania skontrum, opracowania zbiorów, form pracy w bibliotece szkolnej. Dziś tematyka spotkań jest znacznie szersza i bogatsza.

Dotyczy m.in.:

- psychologii, pedagogiki: *Komunikacja społeczna jako element edukacji medialnej w szkole i bibliotece; Dziecko w sieci – zagrożenia płynące z Internetu, telewizji i gier komputerowych; Dziecko z trudnościami w nauce – dysleksja rozwojowa, ADHD; Metody aktywizujące w pracy szkoły i biblioteki;*

- technologii informacyjnej: *Internet jako źródło informacji; Program MOL 2000 w pracy biblioteki szkolnej; Administracja stronami internetowymi; Cyfrowa obróbka zdjęć; Praktyczne zastosowanie platformy e-learningowej Moodle; Publisher w pracy bibliotekarza; Komiks i fotokomiks jako narzędzie promocji, prezentacji i nauczania;*
- technik plastyczno-artystycznych: *Ozdabiamy przedmioty techniką decoupage; Technika quillingu oraz haftu matematycznego; Wielkanocny karczoch – wielkanocne ozdoby;*
- wymiany doświadczeń: *Jak pracuję z Klubem Europejczyka w mojej szkole; Co uważam za największe osiągnięcie mojej biblioteki; Promocja mojej biblioteki podczas „Tygodnia Bibliotek”.*

Prace wykonane przez nauczycieli w ramach warsztatów *Wielkanocny karczoch – wielkanocne ozdoby* (21 marca 2012 roku). Fot. M. Komor.

Kartki bożonarodzeniowe „nitką malowane” wykonane przez nauczycieli podczas warsztatów haftu matematycznego (16 listopada 2011 roku). Fot. M. Komor.

Na bieżąco udzielamy nauczycielom bibliotekarzom konsultacji indywidualnych, które odbywają się najczęściej drogą telefoniczną, mailową bądź osobiście w bibliotece. Wyjaśnień dotyczących zagadnień związanych z prawem oświatowym, organizacją i zarządzaniem bibliotek, awansem zawodowym bibliotekarzy udziela dyrektor biblioteki. W prowadzeniu dokumentacji bibliotecznej, w opracowaniu formalnym i rzeczowym zbiorów doradzają pracownicy Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Pomocą w sporządzaniu opisów bibliograficznych, zestawień bibliograficznych, kartotek, bibliografii załącznikowych służy Dział Informacyjno-Bibliograficzny. Pracownicy Wypożyczalni udzielają konsultacji dotyczących form pracy pedagogicznej z czytelnikami, korzystania z różnych źródeł informacji.

Kolejną, cieszącą się zainteresowaniem formą współpracy, są organizowane corocznie wycieczki szkoleniowe do różnych instytucji kultury, muzeów, bibliotek. Dotychczas nauczyciele mogli zapoznać się m.in. z pracą biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Narodowej, Biblioteki Publicznej miasta stołecznego Warszawy, Politechniki Warszawskiej, Biblioteki Sejmowej oraz Biblioteki im. Zielińskich w Płocku. Uczestniczyli również w lekcjach muzealnych w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, na Zamku Królewskim, w Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Mazowieckim w Płocku, w Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie.

Upowszechniamy osiągnięcia bibliotek szkolnych, organizujemy wystawy i prezentacje dorobku poszczególnych placówek w gablocie z cyklu *Biblioteki szkolne prezentują*, na terenie Wypożyczalni oraz w galerii na stronie internetowej Biblioteki. Swoją działalność prezentują u nas przedszkola, biblioteki wszystkich ty-

pów szkół oraz ośrodki dla osób niepełnosprawnych i psychicznie chorych (Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. A. Świętochowskiego w Gołotczyźnie i Miejskie Przedszkole nr 10 w Ciechanowie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ciechanowie).

Wystawa prac jesiennych wykonanych przez uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ciechanowie. Fot. B. Lewandowska.

Zachęcamy bibliotekarzy do przesyłania prac autorskich, scenariuszy zajęć, które mogą opublikować na naszej stronie internetowej w serwisie BIBLIOTEKA SZKOLNA. Znajdą się tam również informacje o konkursach, szkoleniach organizowanych przez biblioteki i placówki oświatowe, targach książki, lektury dla bibliotekarzy.

Staramy się wspomagać księgozbiory bibliotek szkolnych, przekazując im część zbiorów (dublety, dary od wydawnictw). Posiadamy swoje gabloty w szkołach i przedszkolach na terenie miasta, w których prezentujemy naszą ofertę dydaktyczną, nowości książkowe.

Nauczyciele i bibliotekarze szkolni mogą korzystać również z kartotek tworzonych w naszej bibliotece w wersji tradycyjnej i elektronicznej. Kartoteka materiałów repertuarowych obejmuje zbiór scenariuszy przydatnych przy organizowaniu uroczystości i konkursów szkolnych. Kartoteka osobowa zawiera materiały dotyczące pisarzy, artystów, ludzi zasłużonych w różnych dziedzinach wiedzy, również związanych z książką (pisarze, poeci, ilustratorzy, wydawcy). Bogata kartoteka bibliologiczna tworzona głównie na podstawie „Biblioteki w Szkole” i „Poradnika Bibliotekarza” gromadzi informacje z zakresu bibliotekarstwa, informacji, bibliografii, zawiera hasła związane z awansem zawodowym, scenariusze lekcji bibliotecznych, wystaw.

Poszerzyliśmy katalog usług dla nauczycieli – na stronie internetowej znajduje się zakładka „Usługi”, czyli możliwość złożenia propozycji zakupu książki, zamówienia skanów artykułów i fragmentów książek, wypożyczeń międzybibliotecznych, zestawień bibliograficznych.

Na stronie internetowej zamieściliśmy „Edukacyjne Zasoby Internetu” – bazę linków edukacyjnych ciekawych stron internetowych, pogrupowanych tematycznie, prezentujących portale edukacyjne, zbiory scenariuszy zajęć, prezentacji multimedialnych, oferty szkoleniowe, będące źródłem materiałów pozwalających nauczycielom uatrakcyjnić prowadzenie zajęć i pomóc w doskonaleniu i doskonaleniu zawodowym.

Od lat wspomagamy nauczycieli w zakresie edukacji czytelniczej i medialnej. Przeprowadzamy lekcje, głównie dla klas maturalnych, których celem jest przygotowanie użytkowników do korzystania z warsztatu informacyjnego biblioteki. Uczniowie poznają sposoby wyszukiwania informacji, sporządzania opisów bibliograficznych, przypisów, poznają działalność i zakres usług naszej biblioteki.

Mocną stroną naszej działalności jest platforma e-learningowa Moodle, wspomagająca prowadzenie szkoleń dla nauczycieli, przeprowadzanie kształcenia na odległość.

Moodle - Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Dostępne kursy	
Metoda projektów w szkole i w bibliotece szkolnej Prowadzący: Bożena Lewandowska 	Kurs wymaga utworzenia konta na platformie i wpisanie klucza dostępu otrzymanego drogą mailową od prowadzącego.
Życie i twórczość Bolesława Prusa - konkurs Prowadzący: Renata Lipińska-Stasiak Prowadzący: Dorota Karkowska	Konkurs skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych powiatu pułtuskiego, a także wszystkich zainteresowanych twórczością wybitnego pisarza.
Bibliografia załącznikowa Prowadzący: Katarzyna Karczevska Prowadzący: Małgorzata Komor	Kurs skierowany jest do wszystkich zainteresowanych nabyciem umiejętności sporządzania bibliografii załącznikowej, przede wszystkim do uczniów klas maturalnych szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów.
Przewodnik po platformie Moodle Prowadzący: Bożena Lewandowska 	Kurs dostępny dla gości
Tworzenie prezentacji multimedialnych w programie Power Point 2007 Prowadzący: Bożena Lewandowska 	Kurs wymaga utworzenia konta na platformie i wpisanie klucza dostępu otrzymanego drogą mailową od prowadzącego.
Ewidencja materiałów bibliotecznych Prowadzący: Bożena Lewandowska 	Kurs wymaga utworzenia konta na platformie i wpisanie klucza dostępu otrzymanego drogą mailową od prowadzącego.
Materiały metodyczne, które towarzyszyły szkoleniom organizowanym dla bibliotekarzy szkolnych przez Bibliotekę Pedagogiczną w Ciechanowie 	Prezentacje: • Internetowe Centra Informacji Multimedialnej • Zjawiska patologiczne w bibliotece • Edukacja regionalna w pracy biblioteki szkolnej • Promocja biblioteki szkolnej • Wspieranie ucznia zdolnego • Metoda projektów • Efektywne uczenie się • Metody aktywne w nauczaniu • E-learning • Zasady sprawnego działania w organizacji • Szkolenie komputerowe • Promocja i public relations w bibliotece • Komiks i fotokomiks jako narzędzia promocji, prezentacji i nauczania

Strona główna platformy e-learningowej Biblioteki Pedagogicznej w Ciechanowie.

Źródło : <http://moodle.bpciechanow.edu.pl/>.

Nauczyciele i bibliotekarze mają bezpłatny dostęp do materiałów szkoleniowych za pośrednictwem platformy na stronie internetowej biblioteki www.bpciechanow.edu.pl. Wspomagamy szkoły w wykorzystaniu nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej w edukacji, nauczyciele mogą nabyć lub podnieść swoje kompetencje, rozwinąć umiejętność prowadzenia lekcji z wykorzystaniem nowych technologii. Wszystkim zainteresowanym proponujemy ogólnodostępne kursy „*Ewidencja materiałów bibliotecznych*”, „*Tworzenie prezentacji w programie Microsoft Office PowerPoint 2007*”, „*Metoda projektów w szkole i w bibliotece*”. Inną grupę kursów stanowią materiały metodyczne przygotowywane w związku ze szkoleniami organizowanymi dla bibliotekarzy szkolnych przez Bibliotekę Pedagogiczną w Ciechanowie. Mają postać prezentacji multimedialnych wykonanych w programie PowerPoint przez pracowników biblioteki, prowadzących te spotkania. Są to:

- *Metody aktywne w nauczaniu,*
- *Efektywne uczenie się,*
- *Metoda projektów,*
- *Wspieranie ucznia zdolnego,*
- *Promocja biblioteki szkolnej,*
- *Edukacja regionalna w pracy biblioteki szkolnej,*
- *Zjawiska patologiczne w bibliotece,*
- *Internetowe Centra Informacji Multimedialnej – przykłady z praktyki bibliotekarskiej,*
- *E-learning,*
- *Zasady sprawnego działania w organizacji,*
- *Promocja i public relations w bibliotece,*
- *Komiks i fotokomiks jako narzędzia promocji, prezentacji i nauczania.*

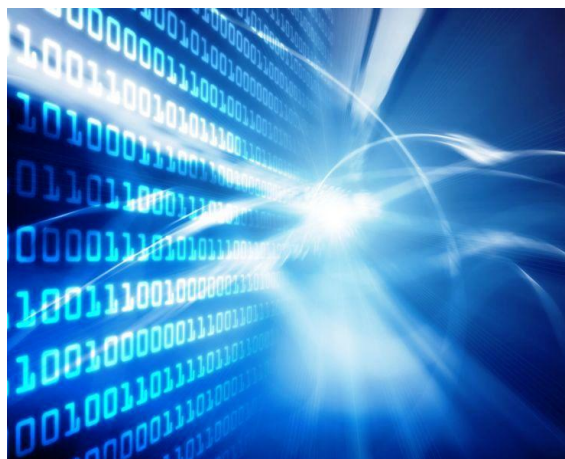
Oferta naszej platformy e-learningowej została ostatnio z dużym powodzeniem rozszerzona o konkursy czytelnicze adresowane do młodzieży gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych przybliżające postać Bolesława Prusa oraz życie i działalność patronki Roku 2011 – Marii Skłodowskiej-Curie.

Dotychczasowy, wypracowywany przez naszą bibliotekę model współpracy ze szkołami służy wspieraniu nauczycieli i bibliotekarzy szkolnych w działalności zawodowej, w drodze awansu zawodowego, stwarza warunki do wzajemnych kontaktów zawodowych. Daje szansę na wymianę doświadczeń, rozszerzenie form pracy własnych placówek, integruje środowisko.

Daniela Michalska

Biblioteka Pedagogiczna w Płocku

Bibliografia – tak... ale inna

W dobie, kiedy króluje Internet, czasopisma, książki on-line i cała ta wirtualna rzeczywistość powstaje pytanie – czy biblioteki i znajdujące się w ich ofercie zestawienia bibliograficzne obronią się? Myślę, że tak, ale w zmienionej postaci, jeśli w takim zestawieniu umieści się nie tylko materiały znajdujące się w bibliotece w tradycyjnej postaci, ale także linki do wersji on-line książek i czasopism, wideoprezentacji i stron godnych polecenia. Niech to będzie „wirtualny bibliotekarz”, kierujący i pomagający w wyszukiwaniu.

Biblioteka Pedagogiczna w Płocku jest placówką, która zgodnie ze swoimi zadaniami statutowymi wspomaga kształcenie i doskonalenie zawodowe pracowników oświaty. Należą do nich: nauczyciele, pedagodzy, wychowawcy placówek oświatowo-wychowawczych, resocjalizacyjnych, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej, studenci kierunków pedagogicznych i innych.

Ponieważ nauczyciel jest istotnym uczestnikiem procesu nauczania na wszystkich etapach systemu kształcenia, poziom edukacji narodowej zależy od merytorycznego przygotowania tej grupy zawodowej. To z kolei polega na ciągłym podnoszeniu kwalifikacji i aktualizacji wiedzy. Biblioteka pedagogiczna powinna być naturalnym ku temu miejscem.

Księgozbiór naszej biblioteki gromadzony jest pod kątem obecnej i przyszłej kadry oświatowej. Kompletnie zbiorów obejmują w głównej części literaturę z zakresu edukacji, teorii i praktyki pedagogicznej, psychologii, socjologii oraz w mniejszym zakresie z innych dziedzin wiedzy. Ważną część stanowią pozycje dotyczące metodyki nauczania różnych przedmiotów, programy nauczania, filmy i programy edukacyjne na taśmach i płytach CD.

Nasi użytkownicy poszukują w katalogu Biblioteki materiałów wspierających ich pracę zawodową i wychowawczą. Są zainteresowani uzyskaniem specyficznych informacji odpowiadających ich specjalności. Często zapytania wyszukiwawcze odnoszą się do wąskiego zakresu odpowiadającego specjalności lub dotyczą nowości z danej dziedziny. Takie informacje znajdują się w rozdziałach książek, będących najczęściej pokłosiem konferencji lub w czasopismach dziedzinowych.

Chcąc sprostać potrzebom informacyjnym naszych użytkowników zdecydowaliśmy się opracowywać rzeczowo artykuły z czasopism i bardziej znaczące rozdziały z książek i wprowadzać je do katalogu elektronicznego. W celu precyzyjnego i adekwatnego określenia ich treści wybraliśmy metodę zastosowania dwóch języków informacyjno-wyszukiwawczych, czyli JHP BN i UKD. Artykuły wprowadzane do baz wymagają specjalistycznego języka i dostosowania go do potrzeb informacji edukacyjnej. To głównie publikacje w czasopismach fachowych są źródłem nowych pojęć, terminów, zagadnień, a przed biblioteka-

rzem pojawia się zadanie ich adekwatnego opracowania przedmiotowego. Mimo że czasami brakuje określenia, aby precyzyjnie skatalogować przedmiotowo rozdział czy artykuł, nie zdecydowaliśmy się wprowadzić języka swobodnych słów kluczowych. Uznaliśmy, że tylko zastosowanie takich samych haseł przedmiotowych do opracowania wszystkich rodzajów dokumentów wprowadzanych do katalogu, ułatwi użytkownikowi przeglądanie zasobów Biblioteki niezależnie od rodzaju poszukiwanego dokumentu. Stosowanie tych samych języków informacyjno-wyszukiwawczych do opracowania wszystkich rodzajów zbiorów gromadzonych w bibliotece wyklucza szum informacyjny.

Powstające w ten sposób opisy bibliograficzne artykułów z czasopism i fragmentów prac zbiorowych oraz prac autorskich, zawierają kilka elementów opisu, między innymi hasła przedmiotowe często powiązane poprzez aktywne linki z innymi hasłami pokrewnymi lub innymi pracami danego autora. Posuwając się dalej, niektóre opisy bibliograficzne są powiązane z pełnymi tekstami (dzięki temu iż do części artykułów z czasopism w wersji elektronicznej i niektórych książek jest darmowy dostęp, korzystamy z możliwości uzupełnienia tradycyjnego opisu w bazie o aktywny link wiążący z pełnym tekstem pozycji).

Mając do dyspozycji tak rozbudowany katalog podeszliśmy w inny sposób do tworzenia zestawień bibliograficznych, które są opracowywane w oparciu o najczęściej zadawane pytania czytelników. Podjęliśmy próbę sprawdzenia funkcjonowania opisu bibliograficznego w środowisku cyfrowym. Nie tworzymy już statycznych zestawień bibliograficznych, ale dynamiczne i aktywne. Zestawienia proponowane przez naszą Bibliotekę zawierają:

1. dokumenty znajdujące się w naszych zbiorach,
2. wybrane pozycje z płockich bibliotek oraz adresy ich baz,
3. bazy on-line,
4. linki do wideoprezentacji,
5. strony WWW.

Nasze zestawienia bibliograficzne są dostępne na stronie WWW Biblioteki, w zakładce „Zestawienia”.

Jak z nich efektywnie korzystać przedstawię na przykładzie bibliografii na temat aborcji. Po otwarciu pliku zestawienia zachęcamy użytkownika do przejrzenia naszego katalogu OPAC, w którym jest możliwość wieloaspektowego przeszukiwania zbiorów. Wyszukiwanie w katalogu należy rozpocząć od wybrania właściwego indeksu wyszukiwawczego. Może to być pole tytuł, hasło przedmiotowe lub rozwijając indeks LKHW sugerujemy wybranie pola UKD i wstawienie słowa **aborcja**. Ponieważ stosujemy rozwinięcia słowne w UKD, nasi czytelnicy nie muszą znać tego języka, aby z niego korzystać. Następnie podajemy adres naszej strony z katalogiem OPAC. Taki sposób prezentowania naszych zasobów powoduje, że nie musimy aktualizować naszych zestawień, bo każda nowość czy nowa pozycja opracowana retrospektywnie natychmiast tam się znajdzie. Dotyczy to całej zawartości katalogu, a więc książek, rozdziałów z książek i artykułów z czasopism, wydawnictw ciągłych, filmów i dokumentów elektronicznych. Po takim wstępie w zestawieniu osoba zainteresowana może wejść do katalogu biblioteki przez aktywny link. Po zastosowaniu się do powyższych wskazówek generowany jest wynik poszukiwań. Po kliknięciu w konkretny tytuł uzyskamy m.in. informacje o liczbie egzemplarzy dokumentu, miejscu jego przechowywania oraz sposobie wypożyczenia. Na liście można znaleźć książki z linkami URL, które kierują do wersji elektronicznej danej pozycji.

W dalszej części zestawienia zamieszczamy wybrane książki i/lub artykuły na szukany temat (aborcja) z płockich bibliotek oraz adresy i linki do ich katalogów. Jest to poszerzenie zestawienia o pozycje, których nie posiada nasza Biblioteka. To także element współpracy różnych bibliotek i pewnego rodzaju ich promocja.

Dodatkowym elementem znajdującym się w zestawieniu są wybrane wydawnictwa i artykuły online, a także aktywne linki wideoprezentacji i stron WWW godnych polecenia. Dla zobrazowania podaję adres przykładowego zestawienia znajdującego się w naszej bazie:

http://www.bp.plock.edu.pl/images/pliki/zestawienia/aborcja_poronienie_sztuczne.pdf.

Z punktu widzenia użytkownika jest to właściwe rozwiązanie. Takie zestawienie bibliograficzne daje możliwość różnorodnego i szerokiego zaprezentowania poszukiwanego tematu. Nasza propozycja spotkała się z pozytywnym przyjęciem wśród czytelników, oczekują oni bowiem szybkiej i adekwatnej informacji. Ze względu na ograniczone środki przeznaczone na zakup nowości staramy się „wycisnąć” z naszej bazy jak najwięcej, a wykorzystując Internet poszerzamy naszą ofertę.

Nie wiem, czy idziemy we właściwym kierunku. Przeciwnicy mogą powiedzieć, że takim podejściem wyręczamy czytelników. Nie tak do końca... Na podstawie omówionego przeze mnie zestawienia chciałam pokazać, że proponujemy czytelnikowi sposób poszukiwań, w wyniku którego otrzyma on kompleksową informację na interesujący go temat. W ten sposób upowszechniamy także nasze zbiory i propagujemy wartościową literaturę. Użytkownik przeglądający zestawienia bibliograficzne może sięgnąć po dokumenty gromadzone w naszej Bibliotece i stać się naszym czytelnikiem, a w końcu o to nam chodzi.

Jadwiga Pawluk

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu

HotPotatoes

Program do tworzenia interaktywnych materiałów dydaktycznych

HotPotatoes to pakiet sześciu aplikacji dający możliwość tworzenia różnych form interaktywnych quizów i testów. Program został opracowany przez kanadyjskich programistów i od 1997 roku jest rozwijany przez Zespół Badawczo-Rozwojowy Centrum Komputerów i Mediów Humanistycznego Uniwersytetu Amerykańskiego Victoria.

Wszystkie ćwiczenia są tworzone z zastosowaniem języka HTML oraz umożliwiającego interaktywność JavaScript. Nie ma jednak potrzeby, aby wykonujący ćwiczenia znał te języki. Jego umiejętności powinny dotyczyć poprawności budowania pytań, odpowiedzi i reakcji. Program sam utworzy odpowiednie strony internetowe na potrzeby użytkownika.

HotPotatoes pozwala na bezpośrednie stosowanie znaków strony kodowej ISO 8859-1 i użycie wszystkich znaków języków: angielskiego, francuskiego, niemieckiego i innych (ważne dla nauczycieli języków obcych).

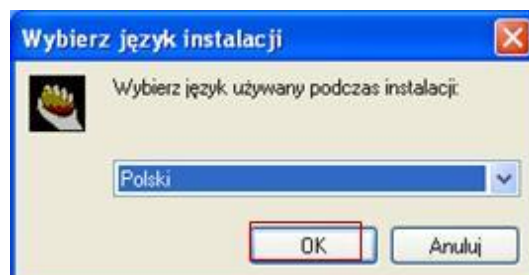
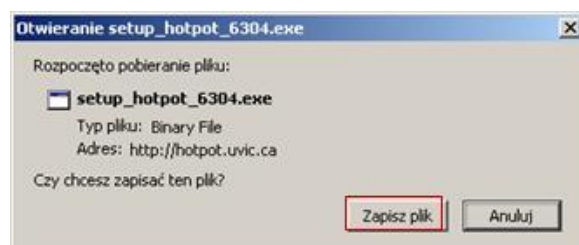
Program składa się z sześciu aplikacji:

- JQuiz – daje możliwość tworzenia testów i quizów z zastosowaniem różnych typów pytań,
- JCross – umożliwia tworzenie elektronicznych krzyżówek,
- JCloze – tworzy zadania z lukami w tekście,
- JMatch – pozwala na tworzenie ćwiczeń, w których dopasowuje się różne elementy tekstowe czy graficzne,
- JMix – tworzy zadania, w których uporządkowuje się w odpowiedniej kolejności rozsypane elementy tekstowe czy graficzne,
- The Mascher – umożliwia połączenie wszystkich oddzielnych modułów w jedną całość.

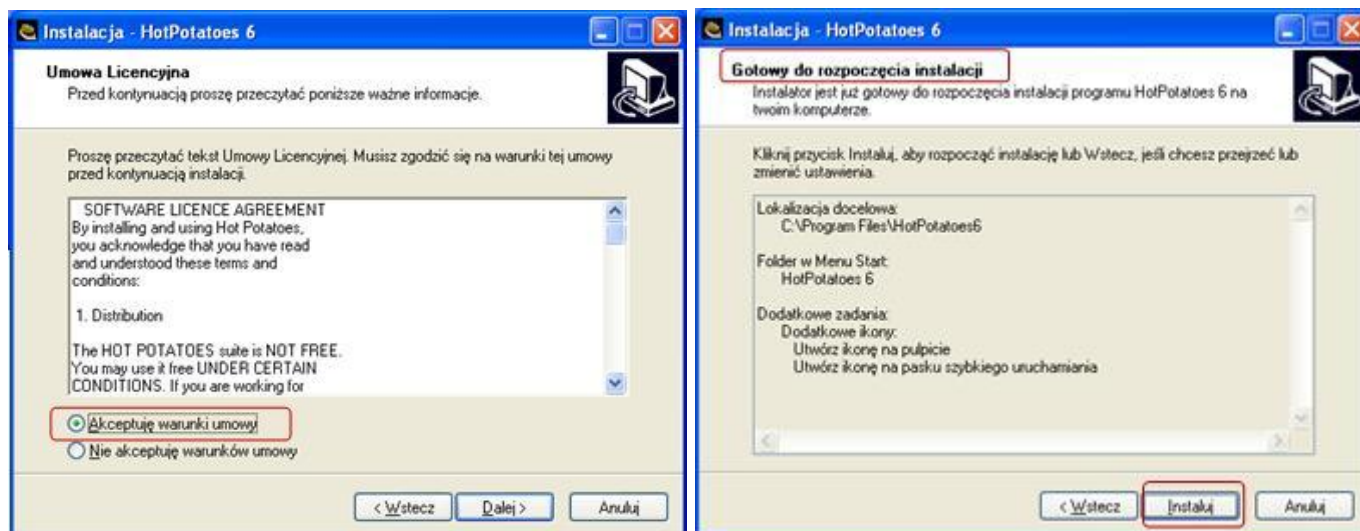
Instalacja HotPotatoes

Plik instalacyjny programu HotPotatoes można pobrać ze strony <http://hotpot.uvic.ca/>. Obecnie jest to wersja **setup_hotpot_6304.exe**.

Aby zainstalować HotPotatoes na swoim komputerze należy kliknąć w link **HotPotatoes 6.3 installer**. Po pojawieniu się okna **Otwieranie setup_hotpot_6304.exe** wybieramy przycisk **Zapisz plik**. Zapisujemy aplikację w wybranym miejscu na dysku komputera. Teraz, aby zainstalować program należy dwukrotnie kliknąć na ikonę aplikacji programu. Uruchomi to instalator z domyślnie wybranym językiem polskim. Niestety, język polski dotyczy tylko procesu instalacji programu. Na liście samego programu języka polskiego nie ma. Język instalacji

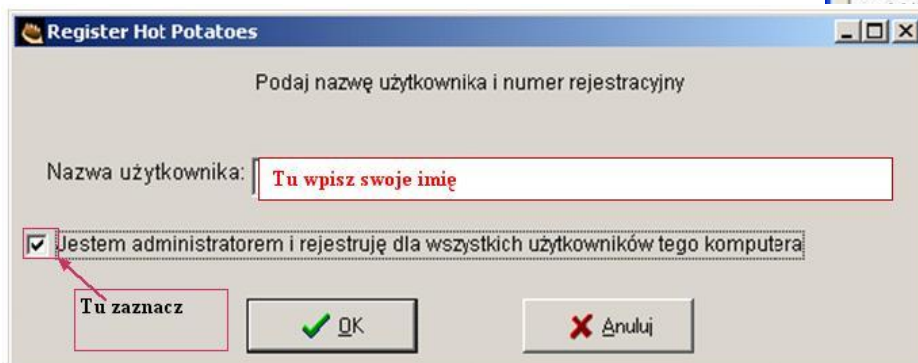

akceptujemy przyciskiem **OK**. Pojawią się wówczas okienka, które kolejno akceptujemy przyciskami **Dalej**.
UWAGA! – tu należy zaakceptować warunki umowy licencyjnej.

Program poinformuje o tym, że jest gotowy do rozpoczęcia instalacji, co akceptujemy klawiszem **Instaluj**. Gdy instalacja przebiegnie pomyślnie pojawi się przycisk **Zakończ**. Po jego akceptacji wyświetli się okno z propozycją wyboru języka. Ponieważ nie ma tam języka polskiego akceptujemy **Use English**.

Gdy zakończymy instalację programu i wybierzemy język angielski pojawi się okno rejestracji HotPotatoes. Należy w nim wpisać swoje imię i zaznaczyć opcję **I am network administrator registering for all the users of this machine** (na obrazku w załączniku widzicie to Państwo w języku polskim).

Program HotPotatoes jest zainstalowany na naszym komputerze w języku angielskim. Jeżeli nie posługujemy się tym językiem w stopniu komunikatywnym, dobrze jest spolszczyć wersję oryginalną.

W tej sytuacji należy ściągnąć tzw. **Plik polonizacyjny – hp6pol.v03.exe** – przygotowany przez Lechośława Hojnackiego. Znajduje się on na stronie:

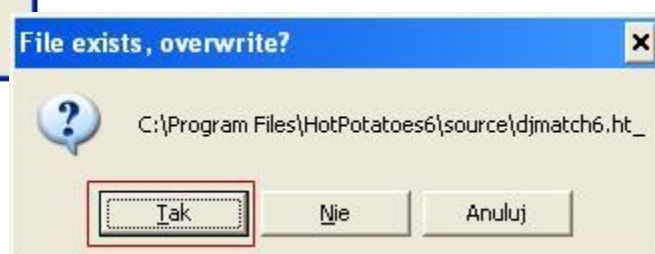
W tej sytuacji należy ściągnąć tzw. **Plik polonizacyjny – hp6pol.v03.exe** – przygotowany przez Lechośława Hojnackiego. Znajduje się on na stronie:

<http://www.enauczanie.com/narzedzia-web/hotpotatoes/instalacja-konfiguracja-i-spolszczenie-hotpotatoes>.

Należy z niej pobrać aplikację i zapisać na dysku komputera. Plik polonizacyjny należy rozpakować do foldera, w którym został zainstalowany HotPotatoes. W moim przypadku jest to folder **C:\Program Files\HotPotatoes6**.

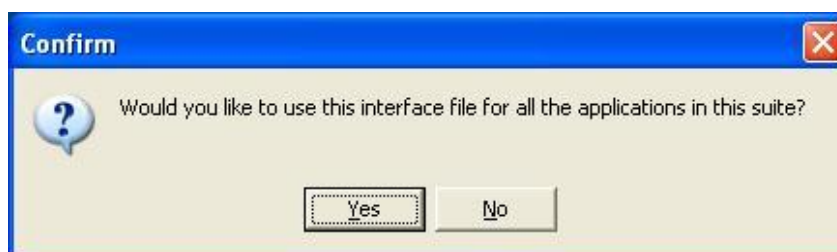
Dwukrotne kliknięcie pliku spowoduje automatyczne rozpakowanie zawartości foldera. Program kilkakrotnie zapyta, czy zamienić istniejące pliki. Za każdym razem odpowiadamy **Tak**.

Teraz uruchamiamy program i z menu **Options** wybieramy **Interface**, a następnie **Load interface file**. Otworzy się wówczas folder **translations**. Wybieramy tu język **polski** i zatwierdzamy przyciskiem **Otwórz**.

W ostatnim oknie, jakie nam się pojawi po tych działaniach – **Confirm** – akceptujemy zmiany przyciskiem **Yes**.

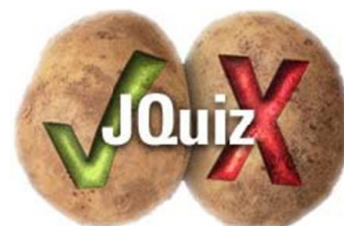
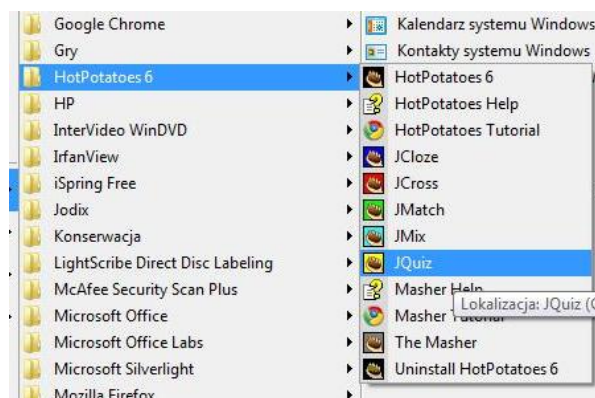
Instalacja programu HotPotatoes oraz pliku polonizacyjnego została doskonale opisana przez Martę Wnukowicz w ostatnim numerze EFUN¹.

Przygotowanie quizu

Pierwszym z modułów programu HotPotatoes jest **JQuiz**². Służy on do tworzenia quizów i testów. Dzięki temu modułowi, na postawione w quizie pytania, można zdefiniować różnego rodzaju odpowiedzi. Te odpowiedzi mogą być **jedno- i wielokrotnego wyboru**. Można tu także tworzyć **zadania hybrydowe** oraz takie, które zawierają **krótkie odpowiedzi**, zapisywane w konkretne pola.

Aby uruchomić JQuiz należy poprzez menu **Start** wybrać **Programy (Wszystkie programy)**. Z tej listy wybieramy grupę **HotPotatoes6**, a następnie z rozwijanego menu – **JQuiz**.

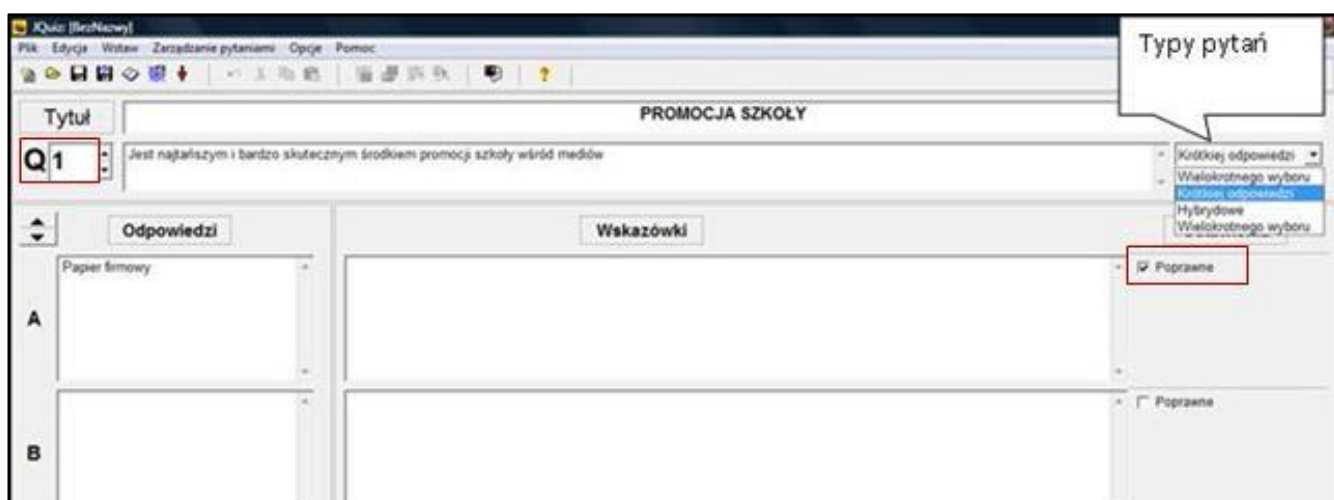
Jeżeli mamy ikonę skrótu na pulpicie monitora wystarczy kliknąć na nią dwa razy. Pojawi się ekran powitalny **HotPotatoes**. Teraz należy rozwinąć menu **Potatoes** i wybrać **JQuiz**.

Trzecim sposobem uruchamiania programu jest ustawienie kursora myszy na wybranym module (kartofelku) okienka powitalnego i jego kliknięcie.

Po uruchomieniu programu, w pojawiającym się oknie, zobaczymy wiersze edycyjne. Należy je po kolei wypełniać treścią.

W pole **Tytuł** wpisujemy tytuł naszego quizu. W moim przypadku jest to **Promocja szkoły**.

¹ M. Wnukowicz. *Testy interaktywne w programie Hot Potatoes*. „EduFakty – Uczę Nowocześnie” 2012, nr 22, s. 68–78.

² W niniejszym materiale uwzględniono wyłącznie pracę w tym module.

W polu poniżej wpisujemy pierwsze pytanie naszego quizu: **Jest najtańszym i bardzo skutecznym środkiem promocji szkoły wśród mediów.** Po lewej stronie, przy literze **Q** program pokazuje nam, które pytanie w quizie jest aktualnie edytowane. Należy też wybrać typ pytania, jakie chcemy utworzyć. W moim przypadku będzie to **Krótką odpowiedź**. W pole **A** wpisuję odpowiedź (**Papier firmowy**). Jeszcze należy pamiętać o zaznaczeniu opcji **Poprawnie** w panelu po prawej stronie.

Teraz można przejść do edycji pytania drugiego. Należy w tym celu przy literze **Q** kliknąć **strzałkę w górę**. Wówczas zmieni się numer pytania i całą procedurę rozpoczyna się od początku.

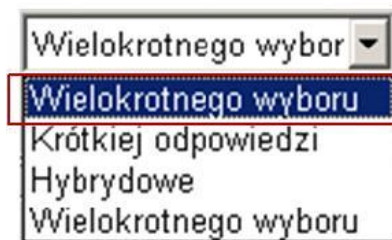
Kolejne pytanie (**Formy promocji wewnętrznej to:**) będzie miało charakter pytania wielokrotnego wyboru. W tym pytaniu kilka odpowiedzi będzie poprawnych. W zaprezentowanym przykładzie do pól edycyjnych **A**, **B**, **C**, **D** i **E** wpisałam odpowiedzi. Jeżeli brakuje pól na propozycje odpowiedzi dodaję kolejne pole poprzez kliknięcie strzałką w górę przy zakładce **Odpowiedzi**.

Po prawej stronie okna, przy odpowiedziach prawidłowych **B**, **C** i **D** zaznaczyłam pola: **Powinno zostać wybrane**. W ten sposób określiłam parametry tego pytania.

Warto też zwrócić uwagę na panel **Wskazówki**. W tym miejscu można dodać informację zwrotną, która wyświetlona zostanie przy wyborze danej odpowiedzi, a która może potwierdzić trafność wyboru lub wskazać dlaczego odpowiedź nie jest poprawna (zobacz rysunek poniżej).

Odpowiedzi	Wskazówki	Ustawienia
B prezentacja osiągnięć uczniów		☒ Powinno zostać wybrane
C wystąpienia uczniów (koncerty, spektakle itp.)	Tak, ta forma promocji zawsze przyciąga innych, głównie rodziców, znajomych - czyli świetnie spełnia rolę promowania szkoły. Bardzo dobra odpowiedź :)	☒ Powinno zostać wybrane
D ekspozycje prac uczniów		☒ Powinno zostać wybrane
E komunikat prasowy	to bardzo dobre narzędzie promocji, ale raczej zewnętrznej :(	☐ Powinno zostać wybrane

Trzecie pytanie będzie pytaniem **jednokrotnego wyboru**, tym razem wśród wielu odpowiedzi jedna tylko będzie prawidłowa. (Pojawił się tutaj błąd w tłumaczeniu pliku polonizacyjnego – powinno być **Jednokrotnego wyboru**). Po kliknięciu w **górną strzałkę** przy literze **Q** wpisuję treść pytania (**Wizerunek konkretnej usługi lekcji, wybranych zajęć to:**). Następnie określę typ pytania, tj. **Wielokrotnego wyboru**, ale wybieram z listy typów odpowiedzi pierwszą możliwość.

W panelu **Odpowiedzi** podaję kilka możliwości, ale w panelu **Ustawienia** zaznaczam tylko jeden raz **Poprawnie**.

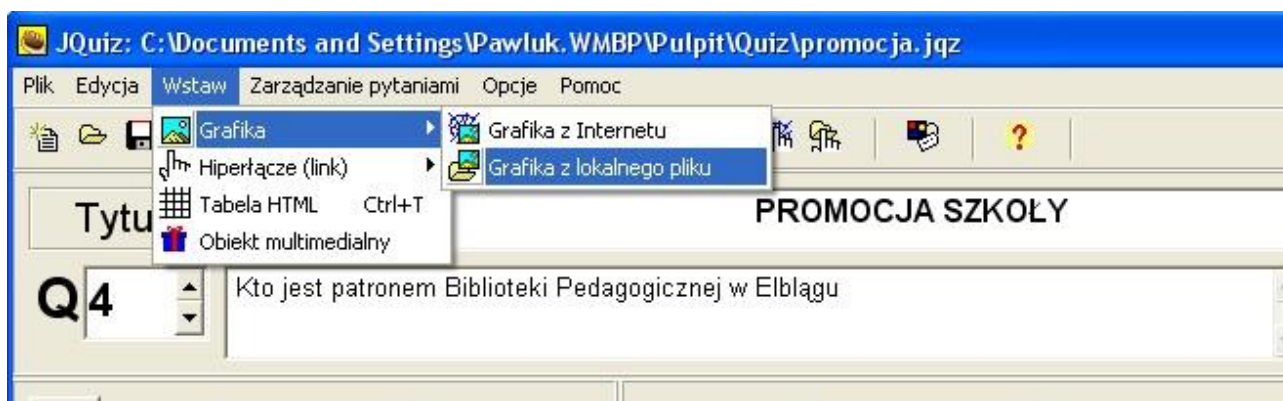
Jeszcze kilka słów na temat pytań **hybrydowych**, które są rzadko wykorzystywane w quizach. Pytanie hybrydowe to zadanie złożone z dwóch typów pytań: krótkiej odpowiedzi i jednokrotnego wyboru. Uczeń ma najpierw możliwość udzielenia krótkiej odpowiedzi na zadane pytanie. Jeżeli dwukrotnie wpisze niewłaściwą odpowiedź, wówczas pytanie quizu zamieni się w pytanie jednokrotnego wyboru, gdzie z kilku propozycji powinien wybrać tę właściwą.

Rysunek poniżej pokazuje, jak należy takie pytanie zbudować.

Po ukończeniu projektowania quizu dobrze jest w tym miejscu zapisać projekt wykonanego ćwiczenia. W tym celu z menu **Plik** należy wybrać opcję **Zapisz projekt**. Zostanie on zapisany z rozszerzeniem **.jqz**.

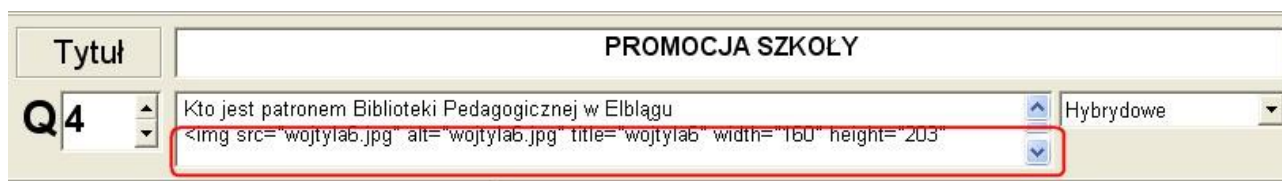
UWAGA! Ponieważ ćwiczenia Hot Potatoes zapisuje się w kilku formatach, a ponadto czasami wgrywa się do nich grafikę, dobrze jest dla każdego ćwiczenia założyć odrębny folder i wszystko, co wiąże się z danym ćwiczeniem, zapisywać w tym folderze.

Do każdego z pytań quizu możemy dołączyć grafikę. Wówczas w pole pytania należy wczytać przygotowane wcześniej zdjęcie. Ustawiamy w to pole kursor myszy, następnie z menu **Wstaw** wybieramy **Grafika/Grafika z lokalnego pliku**. **UWAGA:** ważne jest, aby grafika była wcześniej wgrana do folderu, w którym - w następnej kolejności – będziemy zapisywać nasz quiz.

Po wybraniu właściwej grafiki otworzy się okno, w którym można uwzględnić ustawienia dla wstawianego obrazu. Można tu zmienić wielkość wstawianego obrazu – zmienić jego wielkość, ustalić położenie.

Przyciskiem **OK** zatwierdzamy ustawienia i wstawiamy obraz do quizu. Zostanie on wpisany w postaci kodu html w miejscu, gdzie wcześniej wstawiliśmy kursor.

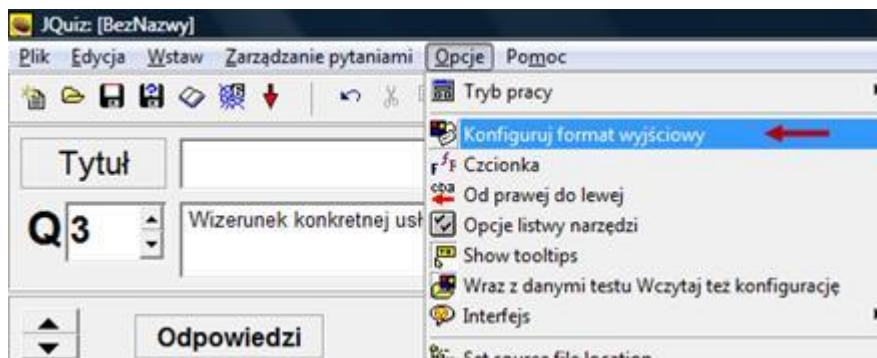
W taki sposób wprowadzamy kolejne pytania do zaplanowanego quizu.

Konfiguracja ćwiczenia

Po wprowadzeniu wszystkich pytań rozpoczynamy konfigurację naszego quizu. W tym celu wybieramy ikonę **plik konfiguracyjny** i ustalamy parametry dla quizu.

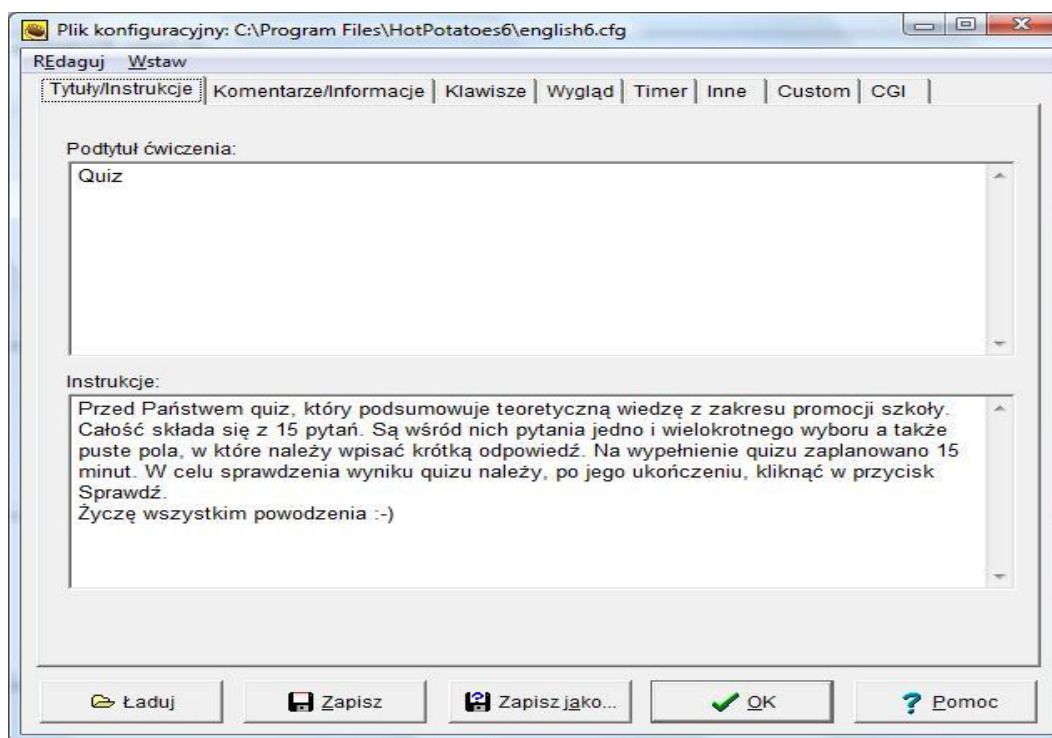

Ikonę pliku konfiguracyjnego można też znaleźć rozwijając menu **Opcje** i wybierając z listy **Konfiguruj format wyjściowy**.

Plik konfiguracyjny zawiera kilka kart. Od tego, jak je wypełnimy, będzie zależeć, w jaki sposób osoby rozwiązujące quiz będą się po nim poruszać.

W pierwszej karcie **Tytuły/Instrukcje** należy wpisać podtytuł ćwiczenia (**Quiz**) oraz Instrukcje: **Przed Państwem quiz, który podsumowuje teoretyczną wiedzę z zakresu promocji szkoły. Całość składa się z 15 pytań. Są wśród nich pytania jedno- i wielokrotnego wyboru, a także puste pola, w które należy wpisać krótką odpowiedź. Na wypełnienie quizu zaplanowano 15 minut. W celu sprawdzenia wyniku quizu należy, po jego ukończeniu, kliknąć w przycisk Sprawdź. Życzę wszystkim powodzenia :-)**³.

³ Oczywiście ten przykład to tylko moja propozycja – instrukcje i komentarze wpisujemy według własnego uznania; należy przy tym pamiętać, kto jest adresatem danego ćwiczenia.

Kolejna karta, **Komentarze/Informacje**, pozwala wprowadzić tekstowe komentarze dla wypełniających quiz tak, aby bezpośrednio po kliknięciu na daną odpowiedź otrzymywali informację zwrotną. Proponuję przyjąć podane na rysunku poniżej komunikaty. Ważne jest, aby nie zostawiać komunikatów w języku angielskim. Lepiej zostawić puste pola.

Plik konfiguracyjny: D:\moje dokumenty2\Promocja 2011\HP stacjonarny\HotPot_...

REdajuj Wstaw

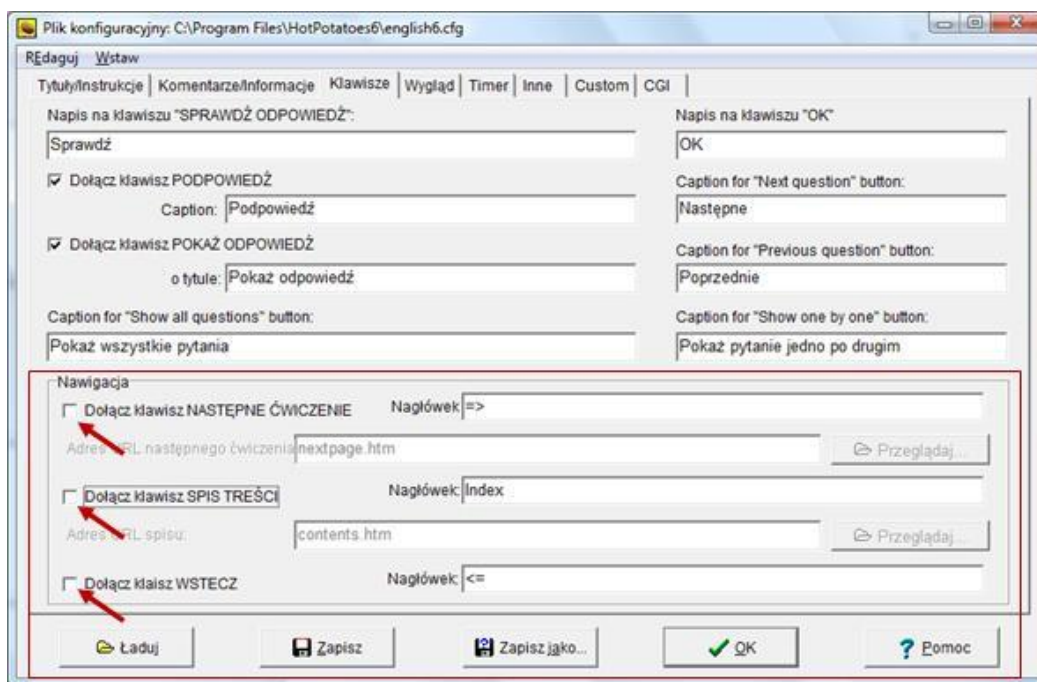
Tytuły/Instrukcje | **Komentarze/Informacje** | Klawisze | Wygląd | Timer | Inne | Custom | CGI

Oznaczenie odpowiedzi poprawnej:	Liczba pytań rozwiązanych dobrze za pierwszym razem
Brawo:-)	Za pierwszym razem rozwiązano
Oznaczenie odpowiedzi niepoprawnej:	Dodano następną poprawną literę:
Źle:-(	Następna poprawna litera w odpowiedzi:
Odpowiedź poprawna:	Wprowadź odpowiedź:
Wspaniale	Proszę wprowadzić odpowiedź
Odpowiedź niepoprawna:	Your answer is partly incorrect:
Źle:-(Proszę spróbować jeszcze raz	Odpowiedź nie jest pełna:
Twoja punktacja:	Lista akceptowanych odpowiedzi:
Twój wynik	Bardzo dobra odpowiedź
Questions completed so far:	You have completed the exercise:
Do tej pory rozwiązałeś	Quiz zakończony

Ładuj Zapisz Zapisz jako... OK Pomoc

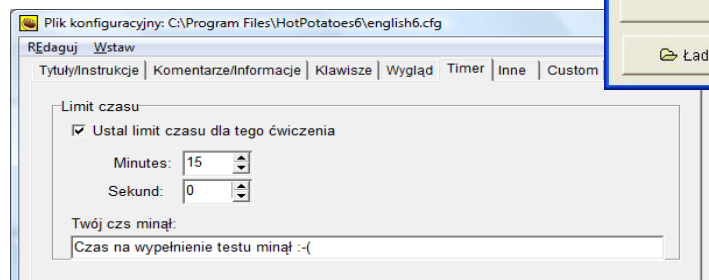
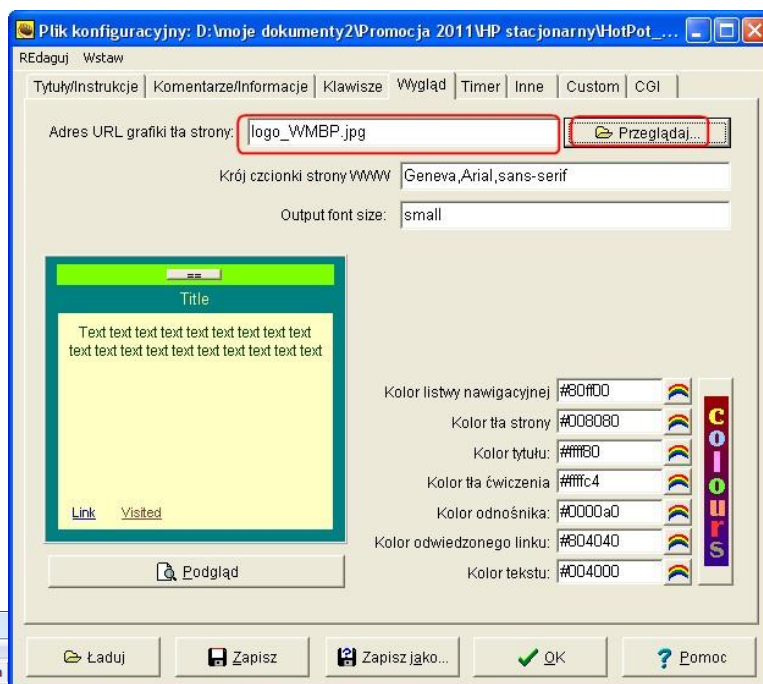
Następna karta to **Klawisze**. Na załączonym poniżej rysunku pokazałam, jak należy wypełnić tę kartę w języku polskim.

W dolnej części karty znajduje się panel nawigacyjny. Najbezpieczniej będzie wyłączyć nawigację, czyli wycofać zaznaczenia przy komendach: **Dołącz klawisz NASTĘPNE ĆWICZENIE**, **Dołącz klawisz SPIS TREŚCI**, **dołącz klawisz WSTECZ**. Nawigację stosuje się tylko wówczas, gdy chcemy nasze ćwiczenia umieścić w jednym bloku tak, aby uczestnik rozwiązywał je kolejno.

Wygląd to kolejna karta, do której warto zajrzeć. Umożliwia nam ona zmianę wyglądu quizu. Ustalimy tutaj kolory tła i czcionki tekstów komunikatów. Aby tego dokonać można wprowadzić, w kolejne okienka edycyjne, kod szesnastkowy odpowiednich kolorów. Osoby, które nie znają dobrze tych kodów klikają w ikonę obok okienka edycyjnego z kodem szesnastkowym. Wówczas pojawi się tradycyjna paleta barw. Wystarczy wybrać kolor i zaakceptować go przyciskiem OK.

Tłem strony może być wybrana grafika, którą należy wcześniej przygotować i zapisać w wybranym folderze. Aby stała się tłem trzeba wczytać ją w pole: **Adres URL grafiki tła strony**. Rozwijając zakładkę **Przeglądaj** wybieramy przygotowane wcześniej zdjęcie.

Kolejna karta – **Timer**. Tutaj należy ustalić limit czasu, przeznaczony na wypełnienie testu. Każdy sam musi rozstrzygnąć, ile minut potrzeba, by wypełnić quiz. W moim przypadku na każde pytanie trzeba średnio przeznaczyć minutę. Jeśli uczniowie przekroczą zadeklarowany czas, wyświetli się komunikat, że **Czas na wypełnianie testu minął!**

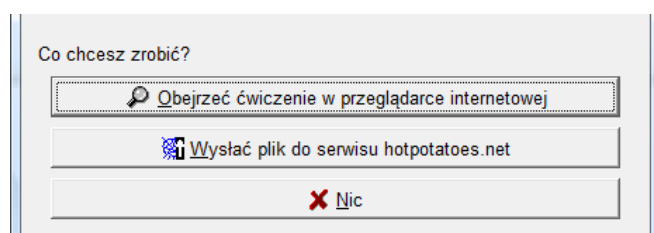
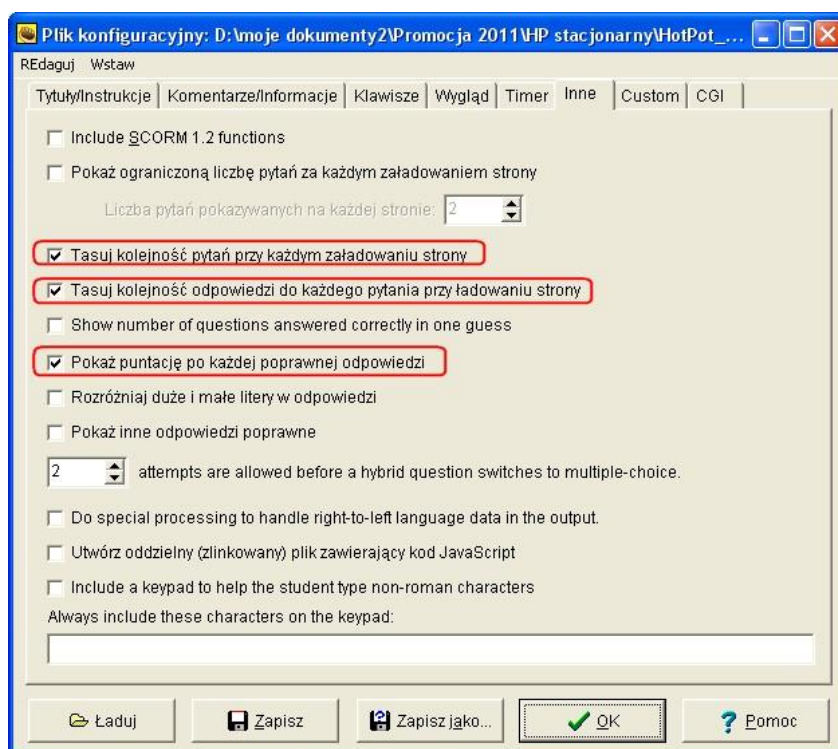
Jeśli uczniowie przekroczą zadeklarowany czas, wyświetli się komunikat, że **Czas na wypełnianie testu minął!**

Warto taką informację wpisać do odpowiedniego okienka edycyjnego. Proszę jednocześnie pamiętać, że podczas rozwiązywania quizu zegar jest cały czas widoczny. W związku z tym uczeń może kontrolować samodzielnie tempo swojej pracy.

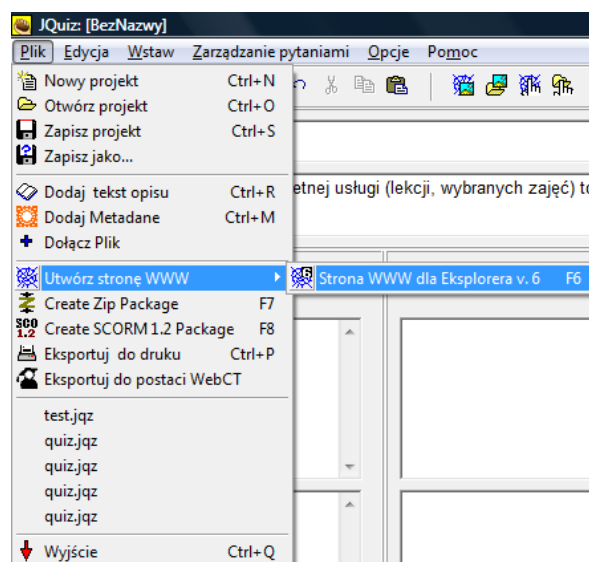
I jeszcze karta **Inne**. Warto tutaj zwrócić uwagę na zaznaczone opcje. Dwie tasują kolejność pytań i odpowiedzi przy każdorazowym ładowaniu się quizu, co pozwala wyeliminować podpowiedzi między uczniami.

Ostatnim etapem tworzenia quizu jest jego **zapisanie**. Klikając na przycisk **Zapisz jako** zapiszemy konfigurację w postaci pliku z rozszerzeniem **.cfg**. Ułatwi to modyfikowanie opracowanego quizu. Poza tym wprowadzone dane zostaną w pamięci pliku konfiguracyjnego. Zapisujemy także plik z rozszerzeniem **.jqz** wybierając w tym celu – z menu **Plik** – zakładkę **Zapisz**. Teraz zatwierdzamy naszą pracę przyciskiem **OK**.

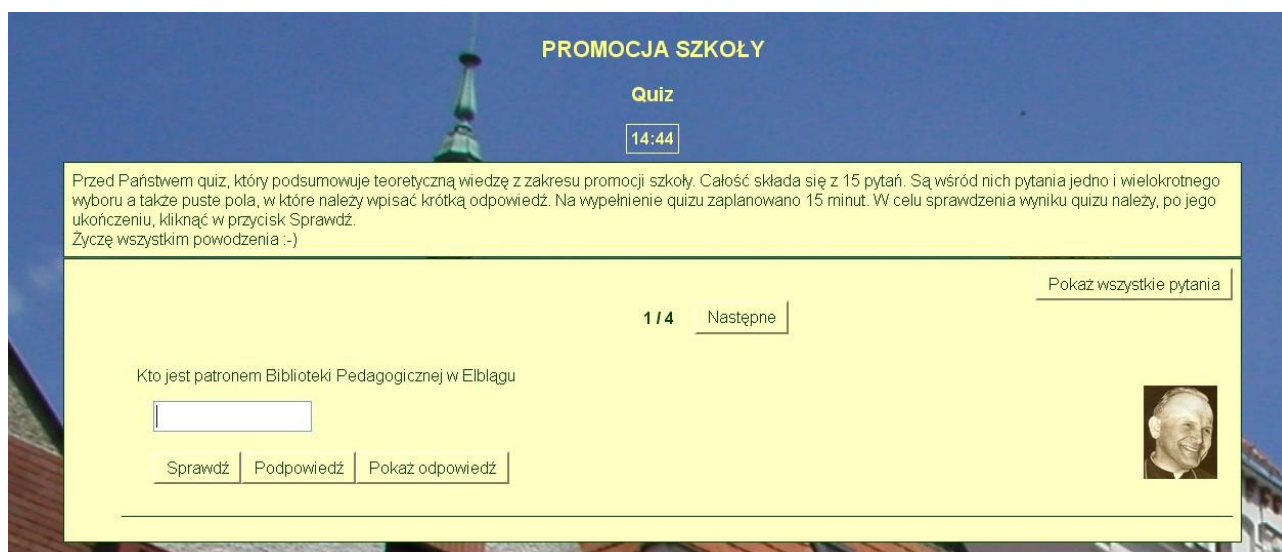
Ostatnią czynnością jest wygenerowanie quizu w formacie HTML z odpowiednim kodem JavaScript. W tym celu z menu **Plik** wybieramy opcję **Utwórz stronę WWW**, a następnie – **Strona WWW dla Eksplorera**. Zapisujemy quiz z rozszerzeniem **.htm**. W ten sposób plik z quizem został utworzony. Teraz można go obejrzeć w przeglądarce internetowej. Na pytanie: **Co chcesz zrobić?**, wybieram: **Obejrzyć ćwiczenie w przeglądarce internetowej**.

Chociaż program HotPotatoes jest opracowany dla przeglądarki Internet Explorer, z powodzeniem wygenerowane ćwiczenia można przeglądać w każdej innej przeglądarce stron WWW.

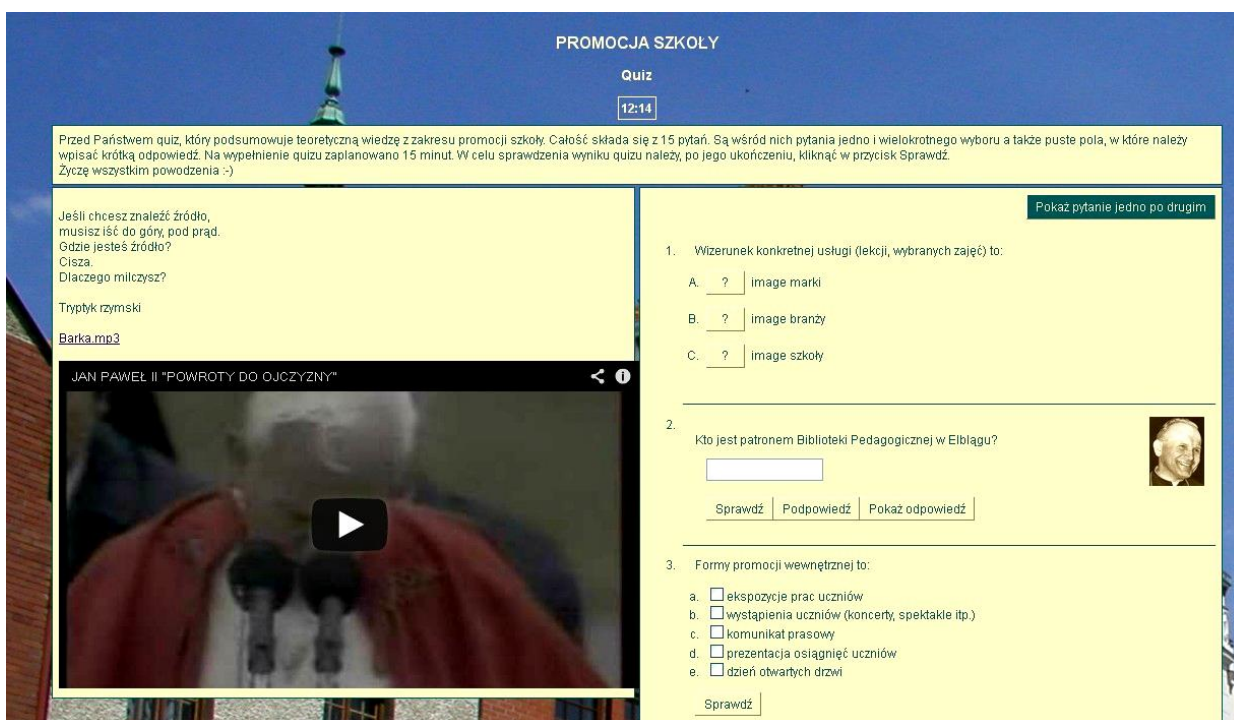

Po wygenerowaniu ćwiczenia będzie ono wyglądać tak, jak na rysunku poniżej.

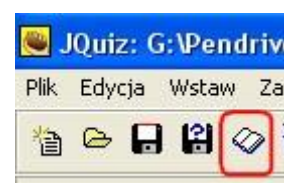
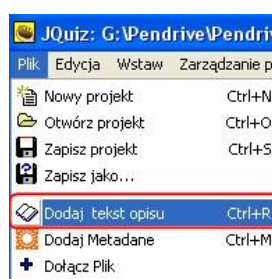

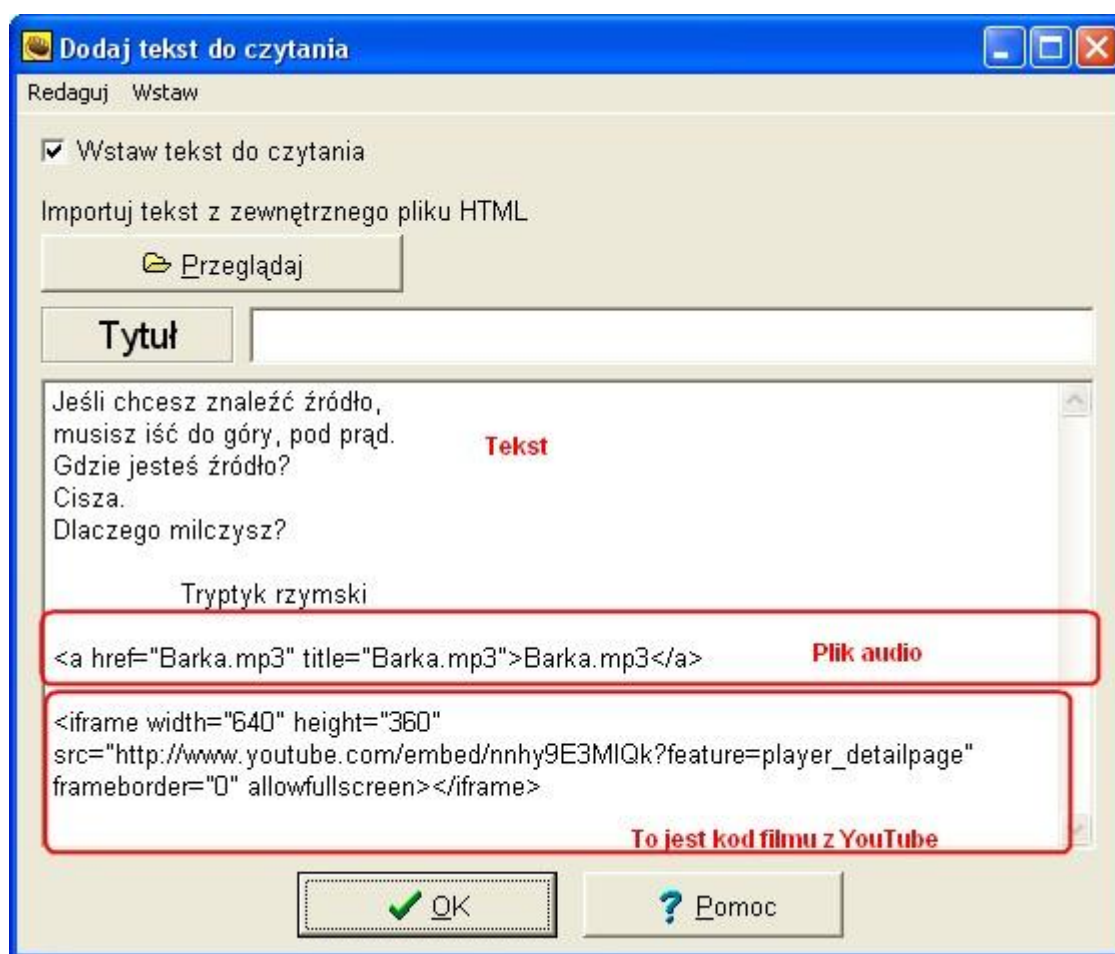
Multimedia w ćwiczeniach HotPotatoes

Każde z ćwiczeń, wykonanych w programie HotPotatoes, może być wzbogacone o materiały wprowadzające w tematykę. Może to być grafika, nagranie mp3, film z YouTube, prezentacja multimedialna czy materiał tekstowy. Program podzieli wówczas ćwiczenie na dwie części, co podniesie atrakcyjność zadania.

Aby wstawić taki materiał do ćwiczenia należy, z paska ikon, wybrać ikonę **Dodaj tekst do czytania**. Można ją też znaleźć za pośrednictwem menu Plik, wybierając: **Dodaj tekst opisu**. Obie te czynności spowodują otwarcie okna **Dodaj tekst do czytania**. W oknie tym należy zaznaczyć opcję **Wstaw tekst do czytania**.

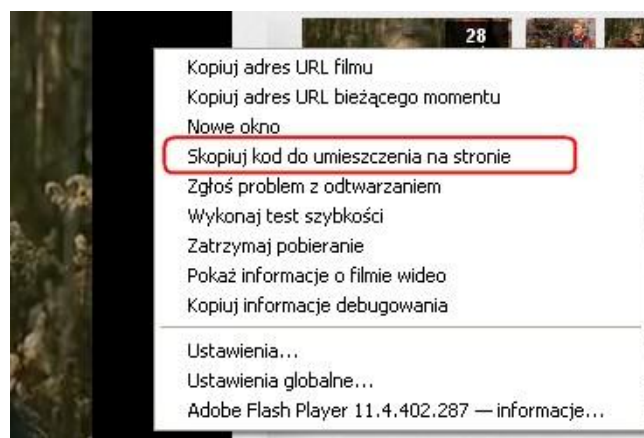

W pole pod tytułem należy wstawić wcześniej skopiowane adresy załączanych multimediiów. Można w ten sposób wstawić link do własnego filmu czy nagrania audio (poprzez menu **Wstaw/Multimedia**), grafikę (**Wstaw/Grafika/Z lokalnego pliku**).

W przypadku filmu z YouTube trzeba pobrać jego kod do umieszczenia na stronie. W tym celu należy kliknąć prawym przyciskiem myszy w prawy górny róg filmu i – z kontekstowego menu – wybrać: **Skopiuj kod do umieszczenia na stronie**. Ten kod wkleja się, z kolei, do okna dialogowego **Wstaw tekst do czytania**.

Wstawiając elementy do pola **Wstaw tekst do czytania** należy wydłużyć czas na rozwiązanie zadania o dodatkowe minuty, potrzebne na zapoznanie się z dodatkowym materiałem.

Joanna Kusowska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

Dziecko bezpieczne w domu

W myśl najnowszych projektów resortu edukacji, a także zgodnie z nową podstawą programową, biblioteki szkolne i pedagogiczne mają w większym niż dotychczas stopniu wspierać efekty kształcenia na wszystkich jego poziomach¹. Wspieranie nauczycieli w realizacji zajęć dydaktycznych jest od wielu lat zadaniem statutowym Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. Karola Wojtyły w Elblągu. Również ja dołożyłam tu swoją cegiełkę w postaci zajęć edukacyjnych dla dzieci, którym to doświadczeniem chciałam się podzielić.

Pomysł prowadzenia zajęć zrodził się, kiedy to obserwując rozwój mojego dziecka i jego rówieśników, zauważyłam brak umiejętności praktycznego wykorzystania posiadanej przez nich wiedzy, przy jednocześnie bardzo dobrych wynikach badania osiągnięć tych dzieci w przedszkolu.

Sz szczególnie na sercu leży mi bezpieczeństwo dzieci, dlatego podczas swoich zajęć zajął się uczeniem ich, jak żyć bezpiecznie. Okazało się, że również w przedszkolach i początkowych klasach szkoły podstawowej jest na tę tematykę duże zapotrzebowanie. Tak powstał scenariusz zajęć *Bezpiecznie w domu*. Opracowałam kilka jego wersji, tak aby z zajęć mogły skorzystać dzieci w wieku od 3 do 9 lat.

Dla dziecka, szczególnie w wieku 3–5 lat, nawet własny dom jest pełen niebezpieczeństw. Od osób dorosłych otrzymuje wiele komunikatów typu: „to nie do zabawy”, „nie dotykaj, bo to niebezpieczne”. Często nie następuje po nich żadne lub następuje niezrozumiałe dla dziecka wyjaśnienie. Niestety, ciekawość często bywa silniejsza... Najlepsza nauka odbywa się przez doświadczenie, ale wiadomo, że w tym wypadku nikt z nas nie chce, by dzieci uczyły się na swoich błędach. Większość maluchów nie ma pojęcia, że para z gotującej się wody i płyta kuchenki parzą, choć „nie palą się”. Nie wiedzą, w jaki sposób dochodzi do porażenia prądem, ani co ma wspólnego zapalona świeczka z pożarem. Pokazuję im, jak bawić się bezpiecznie i jak uniknąć wypadków podczas zajęć domowych. W trakcie zajęć tłumaczę pojęcie bezpieczeństwa, jego potrzebę oraz sposoby unikania groźnych sytuacji. Przeprowadzam zajęcia praktyczne z użyciem atrap potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, będących w każdym domu. Przedmioty te, znajdujące się w otoczeniu dziecka, użyte w nieodpowiedni sposób, mogą stanowić zagrożenie utraty zdrowia, a nawet życia. Zaznaczam też dzieci z podstawowymi znakami BHP. Na zakończenie wspólnie

¹ M. Tabaszewska. *Biblioteki pedagogiczne mają być wsparciem dla szkół i nauczycieli* [online]. [dostęp: 7 lutego 2013 roku]. Dostępny w Internecie: http://www.bibliotekako.pl/print_article.php?aid=1814.

formułujemy podstawowe zasady bezpieczeństwa w domu. Dzieci ćwiczą też pamięć i koncentrację oraz umiejętności grafomotoryczne, dzielą się swoimi spostrzeżeniami oraz zadają pytania.

Zajęcia przeprowadzam w bibliotece oraz w elbląskich przedszkolach i szkołach. Prowadzę je od dwóch i pół roku i wciąż cieszą się niesłabnącym powodzeniem. Skorzystało z nich kilkaset dzieci.

Bezpiecznie w domu **Konspekt zajęć dla dzieci pięcioletnich**

Czas trwania: 30 min.

Prowadząca: Joanna Kusowska.

Cele lekcji:

Poziom wiedzy:

dziecko poszerza wiedzę na temat bezpiecznego zachowania się w domu, dziecko zna odpowiedzi na pytania: jak bezpiecznie się bawić?, jak bezpiecznie przebywać w kuchni?, jak postępować z substancjami chemicznymi, lekami i urządzeniami znajdującymi się w domu?

Poziom umiejętności:

dziecko słucha fragmentu czytanej przez nauczyciela książki, dziecko odpowiada na pytania zadane przez nauczyciela, dziecko rozwija samodzielne myślenie.

Metody nauczania:

pogadanka, metoda eksponująca (eksponycja ilustracji oraz innych przedmiotów do tekstu i pogadanki), zabawa ruchowa w takt piosenki.

Środki dydaktyczne:

książka pt. *Antek sam w domu*, ilustracje do czytanego tekstu i pogadanki, płyta z piosenką (odtwarzacz muzyki), plansze ze znakami BHP, kartki ze znakami do kolorowania, kredki, przedmioty i urządzenia domowego użytku.

Bibliografia:

1. Jąder, Mariola. *Efektywne i atrakcyjne metody pracy z dziećmi*. Kraków. 2009.
2. Merz, Christine, Bayer, Michael. *Antek sam w domu*. [Tł. Edyta Drózdź]. Kielce. 2008.
3. Świącicka, Justyna. *Bezpieczni w domu*. Warszawa. 2010.
4. Bojakowska, Alina, Mantyk, Wiesława. *Obrazkowe zabawy przedszkolaka*. Warszawa. 1999.
5. *Pląsy z długą brodą : piosenki dla dzieci śpiewane od pokoleń*. Oprac. Maria Tomaszewska. Gdańsk. 2011.

<i>Etapy lekcji</i>	<i>Czynności nauczyciela</i>	<i>Czynności dzieci</i>
I ogniwo Czytanie fragmentu książki <i>Antek sam w domu</i> .	Wita się z dziećmi. Wyjaśnia, w jakim celu do nich przyszedł. Pyta dzieci, czy rodzice (opiekunowie i personel w przedszkolu, ewentualnie inne osoby dorosłe) wyjaśniają im zasady bezpieczeństwa. Przedstawia bohaterów książki <i>Antek sam w domu</i> . Czyta fragmenty książki.	Witają się z nauczycielem. Odpowiadają na pytania. Słuchają fragmentów książki.
II ogniwo Rozmowa z dziećmi na temat bezpieczeństwa w domu (na podstawie przeczytanego tekstu). Pokazywanie ilustracji na planszach.	Rozmawia z dziećmi na temat przeczytanego tekstu. Pokazuje ilustracje na planszach. Pyta dzieci, czy wykonywanie zilustrowanych czynności jest dla nich bezpieczne.	Oglądają ilustracje. Odpowiadają na zadane przez nauczyciela pytania.
III ogniwo Zapoznanie dzieci z wybranymi znakami BHP.	Pokazuje ilustracje wybranych znaków BHP z podziałem na rodzaje. Krótko je omawia (znaki zakazu, nakazu, ostrzegawcze, informacyjne, oznakowanie substancji chemicznych) z naciskiem na ich kolory i znaczenie. Poleca odszukać w sali (bibliotece) stosowne znaki.	Słuchają wyjaśnień. Odpowiadają na pytania.
IV ogniwo Wyjaśnienie dzieciom niebezpieczeństw związanych z przedmiotami i urządzeniami domowego użytku.	Pokazuje przedmioty i urządzenia domowego użytku znajdujące się w „pudełku pełnym niespodzianek”. Prosi dzieci o wyjaśnienie, w jaki sposób postępować z ww. przedmiotami. Zachęca do zadawania pytań.	Oglądają przedmioty. Odpowiadają na pytania. Opowiadają swoje historie na temat bezpieczeństwa w domu. Zadają pytania.
V ogniwo Kolorowanie wybranego znaku BHP.	Pokazuje ostrzegawczy znak BHP „substancja łatwopalna”. Przypomina jego znaczenie. Prosi o pokolorowanie znaku wg schematu.	Słuchają nauczyciela. Kolorują znak.

VI ogniwo Podsumowanie zajęć.	Prosi o sformułowanie zasad bezpieczeństwa obowiązujących w domu.	Wspólnie z nauczycielem formułują zasady bezpieczeństwa obowiązujące w domu.
VII ogniwo Zabawa ruchowa w takt piosenki.	Proponuje dzieciom zabawę ruchową <i>Ja-gódki</i> .	Bawią się i śpiewają.
VII ogniwo Pożegnanie dzieci.	Dziękuje dzieciom za uczestnictwo w zajęciach. Żegna się z dziećmi.	Dziękują nauczycielowi. Żegnają się.

Magdalena Kobylińska, Monika Kobylińska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

Tajemnica biblioteki

Któż z nas nie bawił się w dzieciństwie w podchody? Chyba każdy, nawet jeśli nie należał do harcerstwa. Zabawa w podchody jest zabawą współcześnie trochę zapomnianą, a posiada ogromny potencjał edukacyjny, wychowawczy i integracyjny.

Temat podchodów może być jakikolwiek, zabawa może odbywać się w budynku lub poza nim, liczba grup dowolna, zadania różnorodne, dostosowane do wieku dzieci i poruszanego tematu. W jednej zabawie można połączyć zagadnienia z matematyki, języka polskiego, języka obcego, przyrody i wychowania fizycznego. Zajęcia te wprowadzają też element zdrowej rywalizacji. Grupy ścigają się ze sobą, ale każda z nich skupia się na swoich zadaniach. Połączyliśmy elementy gry na czas i o punkty ze sprawdzaniem orientacji w przestrzeni, umiejętności logicznego myślenia i konieczności współpracy. Wykorzystanie zadań logicznych (liczenia, mierzenia, rebusów, labiryntów, kodów liczbowych, odbicia lustrzanego) niwelowało różnice poziomu zdobytej wiedzy, a bazowało na ciekawości i umiejętnościach pozaszkolnych uczniów i ich współdziałaniu. Każda osoba z drużyny mogła wykazać się pomysłowością i spostrzegawczością.

Nasze zajęcia zorganizowałyśmy dla uczniów klas 1–3 szkół podstawowych, ale nie ma przeszkód, aby robić podchody dla gimnazjalistów, uczniów szkół ponadgimnazjalnych, a nawet dorosłych. Do organizacji podchodów w bibliotece zainspirowała nas książka Martina Widmarka i Heleny Willis pt. *Tajemnica biblioteki*.

Nasze podchody wyglądają tak:

1. Faza przygotowania:

- wybór pomieszczeń, w których będą czekały na dzieci zadania: wypożyczalnia, magazyn w piwnicy, czytelnia, wydział multimedialny, półpiętro, wydział opracowania;
- ustalenie tras dla 6 grup przez oznaczenie ich strzałkami (żółta, czerwona, pomarańczowa, zielona, niebieska, biała) – każda grupa zaczyna w innym pomieszczeniu;
- przygotowanie zawieszek detektywów (w kolorach poszczególnych grup) i gwiazd szeryfa;
- przygotowanie kopert z zadaniami (w kolorach poszczególnych grup) na każde stanowisko i pocięcie hasła (KSIĄŻKI SĄ NASZYM SKARBEM), które dzieci zbierają;
- instrukcja (odpowiedzi do zadań) dla osób na stanowiskach;
- przygotowanie dużego stołu w sali konferencyjnej;
- przygotowanie zakładek (lub innych gadżetów) jako drobnych upominków;

h) podchody wymagają zaangażowania co najmniej 8 pracowników (6 osób na stanowiskach z zadaniami oraz 2 osoby prowadzące i ogarniające całe zamieszanie).

2. Faza realizacji:

- a) przywitanie dzieci, krótka opowieść o zaginionym haśle biblioteki;
- b) podzielenie dzieci na 6 grup (grupa powinna liczyć przynajmniej 2 osoby);
- c) grupa wybiera między sobą szeryfa, który dostaje gwiazdę i ma za zadanie pilnować porządku i kolejności wykonywanych zadań;
- d) przydzielenie pozostałym członkom każdej z grup – koloru (rozdanie zawieszek detektywa w odpowiednim kolorze);
- e) omówienie zasad:
 - każda grupa poszukuje na strzałkach swojego koloru,
 - każda grupa zaczyna podchody od wyszukania stanowiska z jedyneką (w swoim kolorze), np. grupa żółta szuka pomieszczenia oznaczonego żółtą jedyneką, potem żółtą dwójką itd.,
 - można poruszać się po całej bibliotece, bez wychodzenia na zewnątrz i korzystania z windy,
 - w każdym punkcie grupa wykonuje zadanie, dostaje kawałek hasła, obie rzeczy zabiera ze sobą,
 - po zakończeniu szóstego zadania wszyscy spotykają się w sali konferencyjnej,
 - szeryfowie wspólnie układają zaginione hasło: KSIĄŻKI SĄ NASZYM SKARBEM,
 - pytamy dzieci czy lubią czytać, czy wiedzą, jak należy obchodzić się z książkami, dziękujemy za zajęcia i rozdajemy zakładki (gadżety).

Zajęcia przeprowadzałyśmy już kilka razy dla elbląskich dzieci z klas 1–3. Nie miały problemu ze zrozumieniem instrukcji, orientacją w przestrzeni biblioteki (w której wcześniej nie były) i z zadaniami. Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele byli pod wrażeniem naszych zajęć. Chwalili pomysł, możliwość samodzielnego poruszania się po nowym, ale bezpiecznym terenie, integrację dzieci oraz dobrą zabawę.

Nasza biblioteka uczestniczyła też w polsko-brytyjskim projekcie „Blue and Green – edukacja poza klasą”. Projekt umożliwiał wizyty uczniów w krajach biorących udział w projekcie. Podczas ostatniej wizyty uczniowie i nauczyciele wzięli udział w podchodach w bibliotece. Uczniowie, w grupach polsko-angielskich, szukali skarbu biblioteki. Mimo grup mieszanych językowo nie było problemów z zadaniami (polskie dzieci odczytywały polecenie i tłumaczyły je dzieciom angielskim, które wykonywały zadanie). Przymus komunikowania się w grupie niwelował bariery językowe, gdyż język stawał się elementem zwykłego działania i uczniowie skupiali się tylko na szybkim i poprawnym wykonaniu poleceń. Nie stresowali się poziomem znajomości języka obcego.

Chciałyśmy pokazać naszą bibliotekę w sposób atrakcyjny i niecodzienny. Jako miejsce, w którym można przemieszczać się bez pomocy bibliotekarza, gdzie można wszędzie wejść, wszystko zobaczyć i głośno rozmawiać. Przygotowanie całych podchodów zajęło sporo czasu, ale efekt przeszedł nasze najśmielsze oczekiwania.

Bibliografia:

1. Widmark, Martin, Willis, Helena. *Brązowa księga : detektywistyczne łamigłówki Lassego i Mai*. [Tł. i oprac. Barbara Gawryluk, Katarzyna Skalska]. Poznań. 2008.
2. Widmark, Martin, Willis, Helena. *Srebrna księga : detektywistyczne łamigłówki Lassego i Mai*. [Tł. i oprac. Katarzyna Skalska, Barbara Gawryluk]. Poznań. 2009.
3. Widmark, Martin, Willis, Helena. *Tajemnica biblioteki*. Przeł. ze szw. Barbara Gawryluk. Poznań. 2011.

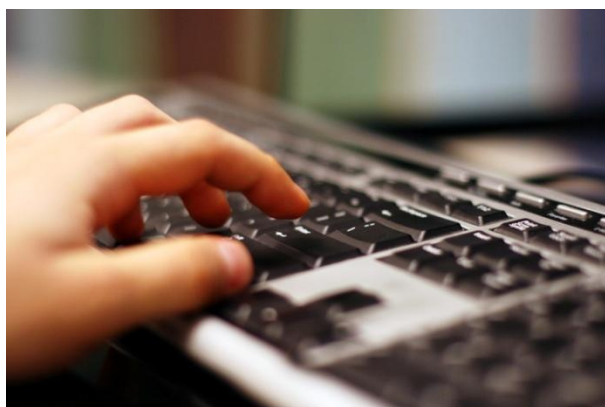
Anna Marcol

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Anna Płusa

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie

„Cyfrowa szkoła – czyli jaka?” Sprawozdanie z cyklu konferencji

Technologia informacyjno-komunikacyjna coraz częściej wkracza do szkół i bibliotek. Jej popularyzacji sprzyja program rządowy „Cyfrowa Szkoła”, do którego nawiązywał cykl konferencji regionalnych *Cyfrowa szkoła – czyli jaka?* Konferencje odbywały się od listopada 2012 roku do maja 2013 roku, pod honorowym patronatem Tadeusza Sławeckiego – sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

Organizatorami przedsięwzięcia byli: magazyn „EduFakty – Uczę Nowocześnie”, Sekcja Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz serwis Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP. Do współpracy zaproszono jedenaście instytucji, w których zrealizowano kolejne konferencje cyklu.

Konferencję w Częstochowie otworzyła G. Kawecka-Karaś – dyrektor RODN „WOM”. Fot. I. Bajor.

W listopadzie i grudniu 2012 roku konferencje zorganizowano w: Bibliotece Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu, Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach¹, Bibliotece Pedagogicznej Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku oraz Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi. Cykl kontynuowano w 2013 roku. Współorganizatorami kolejnych konferencji były: Publiczna Biblioteka Pedagogiczna Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu, Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Słupsku, Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu oraz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku.

O zadaniach cyfrowej szkoły opowiadał J. Wierzbicki. Fot. K. Czapla-Durska.

We wszystkich miastach zaprezentowano ten sam program, którego tematyka koncentrowała się wokół zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnej w edukacji. Głównym prowadzącym był Janusz S. Wierzbicki – redaktor magazynu „Edu Fakty – Uczę Nowocześnie”.

W pierwszej części konferencji, zatytułowanej *Cyfrowa szkoła – czyli jaka?*, podjęto próbę odpowiedzi na pytanie postawione w tytule. Uczestnicy dowiedzieli się, jakie są zadania cyfrowej szkoły oraz jakimi zasadami należy się kierować przy doborze sprzętu, oprogramowania i usług internetowych. Prowadzący przekonywał, że punktem wyjścia powinny być potrzeby uczniów, nauczycieli, rodziców, dyrekcji i administracji szkoły oraz oczekiwania społeczności lokalnej. Podczas wykładu i przerw zaprezentowano sprzęty dostarczone przez sponsorów oraz podpowiedziano, w jaki sposób mogą być wykorzystane w praktyce szkolnej.

¹ Patronat honorowy nad katowicką konferencją objęli: Marszałek Województwa Śląskiego, Śląski Kurator Oświaty oraz Koło Naukowe Bibliotekoznawców przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Medialnie patronowali jej: „Biuletyn Nauczycieli Bibliotekarzy” oraz półrocznik naukowy „Nowa Biblioteka”.

Konferencjom towarzyszyła prezentacja wybranych sprzętów. Fot. I. Bajor.

W drugiej części konferencji przybliżono zasady tworzenia poprawnego językowo, ciekawego, treściwego i przykuwającego uwagę czytelników tekstu (wykład *Jak napisać artykuł lub komunikat na potrzeby Internetu lub czasopisma*), odwołując się do doświadczeń związanych z redagowaniem profesjonalnych czasopism i stron internetowych. Uczestnicy poznali różne rodzaje informacji i różnice między nimi. Dowiedzieli się, jak poprawić źle zredagowany tekst oraz w jaki sposób konstruować tytuły, lidy, śródtytuły i podpisy pod zdjęciami.

Drugą część katowickiej konferencji poprowadzili J. Wierzbicki i B. Krzyżaniak. Fot. K. Czapla-Durska.

Ostatnia część spotkania dotyczyła wybranych aspektów wystąpień publicznych oraz pracy z kamerą (faza przygotowań do nagrania materiału, operowanie obrazem i dźwiękiem). Uczestnicy konferencji przekonali się, że ważne jest nie tylko to, co się mówi, ale także właściwa postawa, mimika i umiarkowana gestykulacja. Bezpośrednio przed wywiadem warto odświeżyć makijaż i uczesanie, zadbać o ubiór stosowny do okoliczności oraz nawiązać dobry kontakt z operatorem. Okazało się, że na ekranie telewizorów niekorzystnie wyglądają jaskrawe kolory oraz marynarki w drobną kratkę.

Doradzano również, aby zwracać uwagę na otoczenie, w którym udzielamy wywiadu (niepotrzebne przedmioty w tle) oraz unikać biżuterii, ponieważ odwraca uwagę widzów.

M. Kułak, podczas konferencji w Katowicach, doradzał jak korzystnie wypaść przed kamerą. Fot. K. Czapla-Durska.

Niektórym konferencjom z cyklu *Cyfrowa szkoła – czyli jaka?* towarzyszyły zajęcia warsztatowe, podczas których rozszerzono zagadnienia zaprezentowane w ramach wykładów. Uczestnicy warsztatów próbowali swoich sił podczas indywidualnych wystąpień przed kamerą oraz sprawdzali się w roli reżysera i operatora. Wykonywali również ćwiczenia związane z redagowaniem tekstów prasowych i internetowych: dokonywali ich stylistycznej i językowej adjustacji, dobierali najtrafniejsze tytuły i lidy oraz skracali gotowe teksty, w taki sposób, aby stały się ciekawsze dla odbiorców i zachęcały do wnikliwej lektury. Prowadzący doradzali ponadto jak podpisywać grafiki, zdjęcia i źródła, ponieważ te elementy artykułów są dostrzegane przez czytelników w pierwszej kolejności.

Wszystkie konferencje cieszyły się dużym zainteresowaniem. Uczestniczyli w nich bibliotekarze bibliotek szkolnych, pedagogicznych i uczelnianych, nauczyciele, wykładowcy akademicki, studenci, dyrektorzy szkół i bibliotek oraz przedstawiciele organów prowadzących i nadzorujących placówki oświatowe.

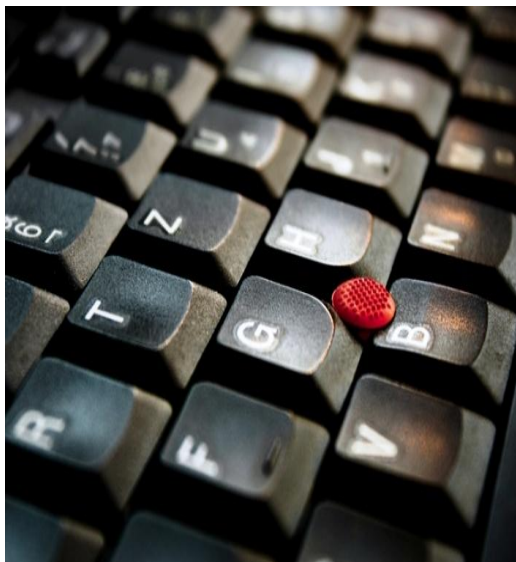
W częstochowskiej konferencji uczestniczyło 139 osób. Fot. I. Bajor.

Barbara Czechowicz

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej

Bibliotekarz 2.0 – nowoczesność na bazie tradycji

W dniach 23–24 maja 2013 roku odbyła się II Międzynarodowa Konferencja *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej*, zorganizowana przez Bibliotekę Główną oraz Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Hasło przewodnie tegorocznego spotkania to *Bibliotekarz 2.0 – nowoczesność na bazie tradycji*. Jako że termin *biblioteka 2.0* od dawna już określa współczesną koncepcję funkcjonowania biblioteki, podczas konferencji dyskutowano o tym, jakie kompetencje zawodowe powinien posiadać bibliotekarz, będący częścią tak rozumianej instytucji oraz o aspektach kształcenia, które przygotowują go do aktualnych wymagań komunikacji ze społeczeństwem.

Konferencja była skierowana do bibliotekarzy z bibliotek naukowych, szkolnych, pedagogicznych oraz pracowników szkół wyższych, kształcących przyszłych bibliotekarzy, a jej celem była wymiana opinii i doświadczeń na temat kształtowania wiedzy, umiejętności i kompetencji współczesnego bibliotekarza/specjalisty informacji. Problematyka spotkania dotyczyła działalności bibliotek, edukacji dla bibliotek, a także ewolucji zawodu bibliotekarza na tle rozwoju narzędzi komunikacji i rosnących wymagań użytkowników. Całość obrad podzielono na część plenarną oraz zajęcia w sekcjach: *Media społecznościowe* (I), *Zawód bibliotekarza* (II), *Użytkownicy i usługi* (III), *Współpraca bibliotek* (IV), *Innowacje w bibliotece* (V)¹.

Referat wprowadzający wygłosił Michael Gorman, bibliotekoznawca, nauczyciel, pisarz, m.in. dyrektor Office of Bibliographic Standards w British Library, były dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Stanowego Illinois oraz były prezes American Library Association. W swoim wystąpieniu przypomniał fundamentalne zadania bibliotekarstwa związane z koniecznością utrwalania i udostępniania dorobku ludzkości. Podkreślił niezmienną misję bibliotek w przeszłości, teraźniejszości i w przyszłości w obliczu zmian w kierunkach działań, technologiach i metodach pracy bibliotek, szczególnie w ostatnich latach. Omówił wpływ technologii cyfrowych na biblioteki XXI wieku, na ich metody pracy, jakość usług, zwłaszcza usług informacyjnych oraz najważniejsze zagadnienia nauki o bibliotece i informacji (*library and information science – LIS*).

Bibliotekarstwo to również udział w komunikacji między społecznościami, także tymi, które spędzają czas w Internecie. Bibliotekarz musi w tym cyfrowym życiu uczestniczyć, tzn. gromadzić, przechowywać, udostępniać i polecać dokumenty elektroniczne. Należy to robić wykorzystując technologie informacyjne, pamiętając jednak o poszanowaniu prywatności użytkowników. Ważnym zagadnieniem o skali mię-

¹ W sprawozdaniu uwzględniono wybrane wystąpienia.

dzynarodowej jest unifikacja kształcenia bibliotekarzy, tzn. wprowadzenie wspólnych założeń tego kształcenia oraz unifikacja metod opracowania zbiorów.

Wiesław Babik oraz Hanna Batorowska zajęli się w swoich referatach problemem kształtowania kultury informacyjnej człowieka. Pomiędzy etapem edukacji informacyjnej ucznia a kulturą informacyjną człowieka dorosłego jest obszar, który trzeba wypełnić przygotowaniem do kształcenia ustawicznego, samodoskonalenia, samouctwa informacyjnego i rozwoju osobowości. Realizując te zadania osiąga się dojrzałość informacyjną, która pozwala na rozumne funkcjonowanie w społeczeństwie nasyconym technologiami informatyczno-komunikacyjnymi.

Mantas Pelakauskas z Biblioteki Uniwersytetu w Wilnie poruszył zagadnienie dopasowania „kanałów” komunikacji w bibliotece do współczesnego odbiorcy informacji, czyli użytkownika biblioteki. Począwszy od „wizualności” biblioteki jako obiektu, kończąc na posługiwaniu się nowoczesnymi narzędziami do przekazu informacji. Jednym z nich jest krótka wiadomość tekstowa, czyli sms – symbol przekazu informacji w XXI wieku. Wiadomość taka charakteryzuje się tym, że jest krótka, klarowna i wizualna – dlatego na stronach internetowych bibliotek powinno umieszczać się właśnie takie krótkie, klarowne, łatwe do zrozumienia informacje. Bo taki jest współczesny odbiorca i nadawca informacji.

W sekcji I zastanawiano się nad rolą mediów społecznościowych w kreowaniu współczesnej biblioteki, czyli Biblioteki 2.0. Katarzyna Bikowska, w referacie *Przegląd badań z zakresu Biblioteki 2.0 w Polsce i na świecie* oraz Zdzisław Gębołyś, w wystąpieniu *Web 2.0 w bibliotece po polsku i po niemiecku – polskie i niemieckie książki na temat Biblioteki 2.0*, podkreślili znaczenie technologii Web 2.0 dla poprawy komunikacji bibliotekarzy i czytelników. Czytelnicy dzięki takim narzędziom wpływają na jakość i formę usług bibliotecznych, zaś bibliotekarze mogą analizować sposób wykorzystania tych usług. W celu doskonalenia pracy z Web 2.0 można sięgać po wiele poradników, podręczników, czasopism fachowych, gdzie zamieszczane są sprawozdania, artykuły, komentarze. Liczne poglądy i opinie można znaleźć na forach dyskusyjnych, blogach bibliotecznych oraz w relacjach publikowanych na stronach internetowych.

Z kolei w referacie Grzegorza Gmiterka *Mikroblogging w bibliotecznej praktyce. O czym powinniśmy wiedzieć?* podjęto próbę analizy możliwości wykorzystania przez biblioteki zjawiska mikrobloggingu i wchodzących w jego skład narzędzi. Szczególną uwagę zwrócono na serwis Twitter – obecnie najczęściej wykorzystywaną usługę sieciową, umożliwiającą publikowanie i rozpowszechnianie w sieci krótkich (do 140 znaków) informacji, tzw. tweetów. Informacje te są podane w sposób lakoniczny, niekonwencjonalny i często nieformalny. Dzięki temu mikroblog stał się dzisiaj narzędziem powszechnie wykorzystywanym, zwłaszcza przez dziennikarzy, polityków, pracowników instytucji kultury, nauki i edukacji.

Monika Curyło z Uniwersytetu Jagiellońskiego w referacie *Moja nowa biblioteka: oczekiwania krakowskich maturzystów wobec bibliotek akademickich*, który zaprezentowała w ramach obrad sekcji III, przedstawiła omówienie ankiety przeprowadzonej w 2013 roku wśród licealistów, przygotowujących się do matury i rozpoczęcia studiów. Na 24 pytania ankiety odpowiedziało 361 uczniów. Ankietowanych pytano m.in. o częstotliwość korzystania z różnego rodzaju bibliotek, powody korzystania z biblioteki, sposoby użytkowania zbiorów oraz ocenę pracy bibliotekarzy. W dalszej części ankiety uczestnicy badania odpowiadali na pytania dotyczące oczekiwań wobec biblioteki akademickiej, dostępności zbiorów, wyposażenia placówki, korzystania z bezpłatnych usług, a także wypowiadali się na temat godzin otwarcia. W ankiecie zadawano również pytania dotyczące wyszukiwania informacji w Internecie, a na zakończenie uczestnicy proszeni byli o wskazanie biblioteki akademickiej, której byli czytelnikami w trakcie nauki w liceum. Na podstawie badań wykazano bardzo dużą rolę Internetu wykorzystywanego jako źródło informacji, wymienianego przez respondentów na pierwszym miejscu, przed publikacjami drukowanymi znajdującymi się w bibliotekach, które uważają za mniej aktualne. Są przekonani, że „jeśli czegoś nie ma w sieci, to znaczy, że to nie istnieje”. W związku z tym wszystko, co jest gromadzone, opracowywane i udostępniane w bibliotekach powinno być w sieci. Jako najistotniejsze spośród dóbr dodatkowych badani wymienili:

- wolny dostęp do zbiorów, swoboda poruszania się, spokój,
- pomoc bibliotekarza, który powinien być kompetentny, kulturalny i szybko reagujący,
- bezpłatne Wi-Fi na terenie biblioteki,
- dostarczanie kopii, skanów wybranych materiałów pocztą elektroniczną, w miarę możliwości bezpłatnie,
- możliwość ładowania laptopów, komórek,
- możliwość drukowania własnych materiałów,
- automaty z napojami, słodyczami, kiosk z prasą, darmowy parking przy bibliotece.

W wypowiedziach na temat szkoleń przeprowadzanych przez bibliotekę badani wybierali formy e-learningowe przed szkoleniami przeprowadzanymi przez bibliotekarzy.

Lidia Jedlińska z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie zaprezentowała temat *Seniorweb czyli @ktywny senior w bibliotece* zapoczątkowany w 2007 roku przez Towarzystwo Polsko-Niemieckie i WBP w Krakowie jako międzypokoleniowy program „Szkoła @ktywnego Seniora – S@S”. W ramach tego programu została opracowana i zapoczątkowana propozycja nabywania przez osoby starsze kompetencji obywatelskich opartych o nowe technologie. W prezentacji przedstawiono sposoby wykorzystania takich narzędzi jak platforma internetowa (www.sas.tpnk.org.pl), serwisy społecznościowe czy blogi do skutecznego tworzenia wspólnoty osób 50+, skupionych wokół biblioteki. Poprzez takie działania rozwijana jest nie tylko aktywność seniorów, ale także i młodych bibliotekarzy biorących w nim udział, którzy podnoszą swoje umiejętności w zakresie nowych technologii i nabywają kompetencje w komunikowaniu się oraz pracy ze starszymi. W ten sposób promowane jest uczenie się przez całe życie.

W drugim dniu obrad, podczas sesji plenarnej, wystąpił Stanisław Skórka (*Bibliotekarz 2.0 – zawód czy etykieta?*). W swoim wystąpieniu podkreślił, że aby użytkownicy biblioteki 2.0 w pełni odczuli zalety stosowania nowych usług bibliotecznych opartych na Web 2.0 nie wystarczy posiadanie profilu na Facebooku czy hasła w Wikipedii. Potrzebny jest profesjonalista, śledzący i stosujący innowacje, kreatywnie podchodzący do codziennych wyzwań zawodowych, słowem bibliotekarz 2.0 (B2.0). W polskiej literaturze przedmiotu określenie to nie jest jak dotąd popularne, mimo że w publikacjach zagranicznych pojawiło się już w 2005 roku. B2.0 to współczesny trend w rozwoju profesji bibliotekarza, kojarzony głównie z kompetencjami zawodowymi, odnoszącymi się do Internetu i serwisów społecznościowych. Ale to tylko jedna z cech B2.0. Rola B2.0 wychodzi poza umiejętności posługiwania się serwisami społecznościowymi, technologią informacyjną oraz wyszukiwania informacji. Bibliotekarz 2.0 to „guru ery informacji” dążący do łączenia ludzi z technologią i z informacją w kontekście, stosujący katalogowanie i klasyfikację, posługujący się folksonomiami i tagami oraz treścią tworzoną przez użytkowników, rozumiejący znaczenie blogosfery i wikisfery oraz zjawiska mądrości tłumów. Najważniejszą cechą B2.0 jest jednak rozumienie użytkownika w sposób wielowarstwowy – bibliotekarz 2.0 powinien być tam, gdzie i kiedy jest użytkownik. Bibliotekarz 2.0 jest nową koncepcją zawodu opartą na tradycjach i nowoczesnych umiejętnościach bibliotekarskich w połączeniu z podejściem biznesowym, synonimem nowej jakości i kierunku rozwoju profesji, przez wielu uznawanej za przestarzałą i nieciekawą.

Patronat honorowy nad konferencją objęli: JM Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, prof. dr hab. Michał Śliwa oraz Prezydent Miasta Krakowa, prof. dr hab. Jacek Majchrowski. Medialnie patronowali jej: Instytut Książki w Krakowie, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, czasopisma „Poradnik Bibliotekarza” i „Biblioteka w Szkole” oraz portale Lustro Biblioteki i Kraków.pl.

Jolanta Kąkol

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku

**Jak wspieramy, jak inspirujemy –
relacja ze spotkania z nauczycielami bibliotekarzami
w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku**

Zainteresowania (nie tylko) czytelnicze nauczycieli bibliotekarzy
– pod takim tytułem, 26 września 2012 r., odbyło się spotkanie
w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku.

Głównym celem spotkania było zaprezentowanie fotoprojektu dr Klaudii Winiarskiej pt. *INSPIRACJE – IMAGINACJE – INTERPRETACJE*. Klaudia Winiarska jest wykładowcą w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Toruniu (specjalność język niemiecki). Pod jej kierunkiem w 2008 r. studenci Kolegium rozpoczęli działania twórcze, które do dziś rozwijają, promując idee rozbudowywania własnych pomysłów i pasji. Punktem wyjścia do zaproszenia na spotkanie w Bibliotece była wystawa, prezentująca pełne tajemnicy i magii obrazy, użyczone przez wykładowczynię.

Sam fotoprojekt to długi proces. Podczas kilku sesji fotograficznych (do których pozowali głównie słuchacze i pracownicy NKJO w Toruniu) powstało ponad 200 obrazów, poddawanych uprzednio obróbce artystycznej w profesjonalnych programach graficznych. Do artystycznych obrazów, które udostępniono w Galerii Fotoprojektu (na stronie internetowej NKJO w Toruniu), dołączone zostały teksty literackie w pięciu językach. Na tej podstawie powstał szeroko rozumiany materiał dydaktyczny, na bazie którego studenci pracują podczas zajęć w Kolegium: odnajdują kontekst literacki, językowy, budują własne teksty, imaginują i interpretują bazę wyjściową, jaką stanowi obraz.

Podczas spotkania z grupą 30 nauczycieli w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku dr Klaudia Winiarska przedstawiła projekt pisarski, który realizuje wraz ze studentami w sekcji niemieckiej NKJO w Toruniu. Wizualizacji obrazów towarzyszyły teksty literackie, czytane przez dr. Stanisława Winiarskiego.

Uzupełnieniem możliwości pracy z obrazem i jego interpretacją, było wystąpienie dr Małgorzaty Kaczmarek. Prelegentka opowiedziała uczestnikom spotkania o projekcie *ILUMINACJE*, który stanowi kontynuację fotoprojektu, tym razem w sekcji francuskiej NKJO w Toruniu. M. Kaczmarek mówiła o inspiracji, jakiej jeden obraz może dostarczać w formie dwóch różnych utworów literackich, pochodzących z różnych epok, napisanych przez różnych autorów i odwrotnie: kilka, zupełnie różnych obrazów stymuluje proces interpretacyjny jednego utworu. Wykorzystanie wyobraźni, kreacji poszczególnych studentów daje podstawę do różnorodnych pomysłów, rozwijania zainteresowań twórczych młodego człowieka. Zajęcia w Kolegium nie wiążą się tylko z odczytywaniem tekstów czy wyłącznie indywidualnym odkrywaniem lub pomnażaniem pomysłów. To także punkt wyjścia do dyskusji i niejednokrotnie sporów, co podkreślali prelegenci.

W niecodziennym spotkaniu w PBW w Gdańsku uczestniczyli nie tylko nauczyciele bibliotekarze, ale również nauczyciele innych przedmiotów. W efekcie wypowiedzi autorów projektu – wśród zebranych osób – wywiązała się dyskusja, podczas której zastanawiano się, czy wykorzystanie fotoobrazów w trakcie zajęć językowych i nie tylko, może być wsparciem dla prowadzącego. Czy istnieje szansa, by wyzwalać aktywności twórczej w młodym człowieku (studencie czy uczniu) mogło doprowadzić do większego zainteresowania przedmiotem i czy pozwala na kreatywne uczestnictwo w odbiorze kultury.

Ze strony zebranych nauczycieli padło trafne spostrzeżenie, że problemy odnoszące się do omawianego fotoprojektu, to niejako kontynuacja sesji metodycznej organizowanej w lutym 2012 r. w PBW w Gdańsku, pod hasłem *Kreatywność nauczyciela – inspiracją rozwoju pasji i talentu ucznia*.

Rozbudzenie w młodym człowieku osobistych pasji nauczyciela, poprzez zastosowanie niekonwencjonalnych metod nauczania oraz pracy pozalekcyjnej może przyczynić się do samorozwoju i ewolucji twórczości ucznia. Niestety, inspirowanie aktywności wychowanka pozostaje w kontraście do realizowanego obecnie w polskiej szkole systemu kształcenia, podporządkowanego głównie przygotowaniu do testów egzaminacyjnych.

W trakcie spotkania pracownicy Wydziału Promocji i Współpracy ze Środowiskiem PBW w Gdańsku dodatkowo zaprezentowali zebranym nowości z zakresu literatury fachowej dla nauczycieli bibliotekarzy (książki, czasopisma oraz wydawnictwa elektroniczne), które mogą być bardzo pomocne nauczycielom w ponadstandardowej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

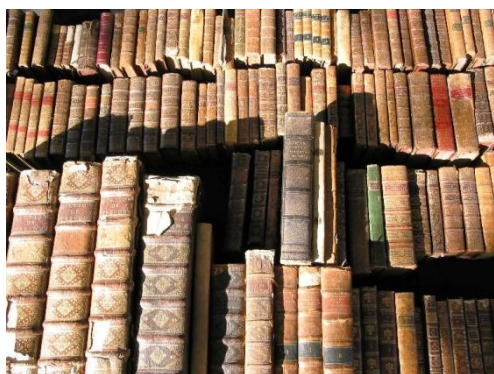
Na zakończenie spotkania dr Klaudia Winiarska osobiście zaprezentowała gościom Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku fotoobrazy, które zostały wyeksponowane na terenie instytucji, a każdy zainteresowany mógł się zapoznać z wystawą do 15 października 2012 r.

Anna Marcol

Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP

„Quo vadis kulturo?”

Sprawozdanie z I Ogólnopolskiego Kongresu Instytucji Kultury

We wnętrzach krakowskiego Wierzyńka zorganizowano I Ogólnopolski Kongres Instytucji Kultury. Uczestnicy spotkania wysłuchali wykładów dotyczących: aspektów prawnych rozpowszechniania zbiorów, zamówień publicznych po rewolucyjnych zmianach oraz sponsoringu, promocji i public relations.

Organizatorami Kongresu, który odbył się 14 grudnia 2012 roku, byli: MJ Training, Fundacja Wirtu@Ina Kultura oraz Kancelaria Pasieka, Derlikowski, Brzozowska i Partnerzy (patronat merytoryczny). Celem spotkania było pokazanie, w jaki sposób można realizować i promować projekty kulturalne, pozyskiwać sponsorów oraz pomijać zbędną biurokrację, nie łamiąc przy tym obowiązujących przepisów.

Pierwszy temat, zatytułowany *E-kultura czyli kultura on-line w aspekcie prawnym – co wolno, a co jest zakazane?* przedstawiła mec. Monika Brzozowska – znawca problematyki prawa autorskiego oraz autorka kilku książek z tego zakresu (*Prawo autorskie w kulturze, Prawo autorskie w reklamie i marketingu, Prawo autorskie w działalności promocyjnej urzędu*). Prawniczka podpowiadała zgromadzonym, w jaki sposób instytucje kulturalne i oświatowe mogą popularyzować swoje zbiory w Internecie. Odniosła się m.in. do przypadków dotyczących dozwolonego użytku, prawa cytatu oraz tzw. licencji edukacyjnych. Następnie omówiła przepisy, które odnoszą się do bibliotek, archiwów, szkół, muzeów oraz ośrodków informacji i dokumentacji. Nawiązała także do zagadnień związanych z digitalizacją zbiorów oraz publikacją fotografii na stronach internetowych instytucji, wspominając o różnych „kruczkach” i „lukach prawnych”, które warto znać.

Miejsce obrad – Restauracja „Wierzynek” w Krakowie. Fot. A. Marcol.

Prezentację *Sponsoring, ach sponsoring – czyli praktyczne odpowiedzi jak znaleźć mecenas kultury* przygotowała Katarzyna Moliszewska-Spandel – specjalista ds. promocji i organizacji widowni, Sponsorship Manager Międzynarodowego Festiwalu Producentów Filmowych REGIOFUN.

W wystąpieniu odwołała się do swoich osobistych doświadczeń. Wiele uwagi poświęciła omówieniu sposobu opracowania oferty sponsorskiej. Podkreślała, że nie może w niej zabraknąć krótkiej charakterystyki organizatora, opisu projektu, jego założeń i celów, informacji o przewidywanych patronach medialnych oraz już pozyskanych sponsorach. Potencjalnemu mecenasowi kultury należy wyraźnie zaznaczyć korzyści, które odniesie stając się sponsorem danego wydarzenia. Warto zaproponować kilka wariantów sponsoringu oraz jasno określić czego oczekujemy (pieniądze, produkty, usługi). Trzeba także pamiętać, że oferty sponsorskie wysyła się do konkretnych firm, razem z pismem przewodnim, co świadczy o dokonaniu wcześniejszego rozeznania i kompetencji organizatora. K. Moliszewska-Spandel podkreśliła ponadto, iż dobre kontakty ze sponsorami należy podtrzymywać przez cały czas, także po zakończeniu oficjalnej współpracy, aby stali się naszymi sprzymierzeńcami w przyszłości.

Panel dotyczący zamówień publicznych poprowadziła M. Żurek-Majerska. Fot. A. Marcol.

Temat *Zamówienia publiczne w instytucji kultury – „kruczki prawne”, które trzeba znać* przybliżyła Malwina Żurek-Majerska – radca prawny. Takie instytucje, jak muzea i biblioteki są zobligowane do stosowania ustawy *Prawo zamówień publicznych*, jakkolwiek przewidziano w niej różne udogodnienia, upraszczające udzielanie zamówień specyficznych dla ich działalności. Prelegentka wspomniała m.in. o zamówieniach z wolnej ręki, usługach niepriorytetowych oraz procedurze konkursowej.

Po przerwie obiadowej głos zabarała Anna Salomea Kubica – menedżer i animator kultury, omawiając prezentację *Nietypowe akcje kulturalno-edukacyjne – popkultura czy konieczność?* Prelegentka dokonała przeglądu oferty kulturalno-edukacyjnej adresowanej do osób w wieku 15–18 oraz 19–24 lat. Odwołała się do wyników badań dotyczących usług kulturalno-edukacyjnych, form spędzania wolnego czasu oraz potrzeb i zainteresowań ludzi młodych. Wspomniała o dwóch nietypowych projektach, skierowanych do licealistów i studentów (*MEDIALAB – nowoczesna instytucja kultury, Kampus kulturoznawczy – interaktywne narzędzia pracy z młodymi*) oraz podała przykłady zastosowania narzędzi coachingowych podczas analizy usług oferowanych przez instytucję kultury.

Anna Król – założycielka i prezes zarządu agencji Go Culture, omówiła temat *Jak zainteresować media, jak przebić się w mediach – praktyczne odpowiedzi, case studies*. Jej wystąpienie było interesujące zwłaszcza dla tych uczestników, którzy zajmują się planowaniem i realizacją kampanii komunikacyjnych w swoich instytucjach. Prelegentka skupiła się na zagadnieniach związanych ze sposobami budowania skojarzeń wizerunkowych w oparciu o kulturę i możliwościach promocji instytucji kulturalnych. Omówiła przykładowe kampanie, zrealizowane w latach 2010–2012, które osiągnęły wysoki poziom ekspozycji medialnej (*Sieradz Open Hair Festival, Festiwal Skrzyżowania Kultur, Przystawka z kultury*).

Temat „*Rewolucja w kulturze*” – *ustawa o prowadzeniu działalności kulturalnej i efekty jej nowelizacji* przedstawił mec. Przemysław Wolski – główny specjalista ds. prawno-organizacyjnych i kontroli wewnętrznej oraz koordynator zespołu prawnego w Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrze. Jego wystąpienie spotkało się z dużym zainteresowaniem. Podczas wykładu odwołał się do podziału instytucji kultury (artystyczne i nieartystyczne) oraz wynikających z niego konsekwencji, prawa pracy w kulturze, jak również przepisów dotyczących kadry zarządzającej i organizatorów instytucji kultury.

Ostatnią prelegentką była Maria Bujas-Łukaszewska – autorka programu „Akademia Dobrych Manier”, która przedstawiła temat *Kulturalna obsługa klienta czyli savoir vivre w instytucji kultury*. Odniosła się do zasad etykiety codziennej (powitania, ubiór, sztuka konwersacji przy stole, prowadzenie rozmów telefonicznych, korespondencja elektroniczna) i dyplomatycznej, ponieważ instytucje kultury coraz częściej stają się osobliwymi „mistrzami ceremonii”. Podczas organizacji różnego rodzaju imprez powinny uwzględniać zasady procedencji, które regulują m.in. kolejność powitania i pożegnania gości, ich ustawiania i rozsadzania.

Wszystkie wystąpienia miały charakter praktyczny. Towarzyszyła im żywa dyskusja, którą kontynuowano także w kuluarach, podczas obiadu i kolacji kongresowej.

Olga Topolewska

Biblioteka Pedagogiczna Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku

BIBservis wsparciem dla bibliotek szkolnych Podlasia

Pracę nauczycieli bibliotekarzy szkolnych wspomagać można na różne sposoby. Jednym z nich jest elektroniczny serwis, który – oprócz artykułów typowo informacyjnych – zawiera mnóstwo materiałów przydatnych w codziennej pracy biblioteki szkolnej. Są to scenariusze zajęć bibliotecznych i wystaw, pomysły na montaż, obchody świąt, jak również odpowiednio wyselekcjonowane e-zasoby, które można polecić uczniom.

BIBservis Bibliotek Szkolnych Podlasia został uruchomiony w lutym 2008 roku jako podstrona Biblioteki Pedagogicznej Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku. Pomysłodawczynią serwisu była Olga Topolewska, odpowiadająca za stronę merytoryczną, strukturę, układ treści. Prace administracyjno-redakcyjne prowadzi wspólnie z Magdaleną Kraszewską, która dodatkowo odpowiada za szatę graficzną.

W misji serwisu zapisano m.in., że ma on służyć integracji środowiska nauczycieli bibliotekarzy szkolnych, promować ich działania na szerszym forum, wspomagać warsztatowo codzienną pracę oraz dostarczać informacji o ważnych wydarzeniach.

Treści w serwisie zamieszcza się w czterech podstawowych działach: *Aktualności* (na tablicy głównej) oraz *Biblioteki Podlasia*, *Niezbędnik bibliotekarza*, *Rozmaitości* (lewe Menu).

BIBservis Bibliotek Szkolnych Podlasia (zrzut ekranu). Źródło: BIBservis [on-line]. [Dostęp: 20.03.2013].
Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteka.bialystok.edu.pl/cms/serwis/>.

W dziale *Aktualności* wyodrębniono 5 poddziałów:

- *Biblioteka Pedagogiczna CEN zaprasza* – informacje o aktualnej ofercie doskonalenia, podejmowanych akcjach, realizowanych projektach itp.
- *Warto pójść, zobaczyć, skorzystać...* – ciekawe propozycje szkoleniowe, doskonalące, imprezy, akcje czytelnicze (nie tylko lokalne), z których mogą skorzystać nauczyciele naszego regionu.
- *Wydarzenia z kraju i regionu* – przegląd newsów bibliotekarskich (od lokalnych po ogólnopolskie).
- *Z życia podlaskich bibliotek szkolnych* – przegląd form pracy bibliotek szkolnych.
- *Konkursy. Programy i projekty* – regulaminy konkursów inspirujących do rozwijania zainteresowań czytelniczych, medialnych.

W dziale *Biblioteki Podlasia* można znaleźć odsyłacze do stron WWW podlaskich bibliotek szkolnych, zapoznać się z portretami poszczególnych placówek oraz ich codzienną pracą.

Warto zajrzeć do poddziału *Wymiana doświadczeń*, gdzie w dwóch dużych blokach tematycznych *Organizacja bibliotek* i *Praca z czytelnikiem* znajduje się pokaźny zbiór artykułów dotyczących organizacji pracy w bibliotece oraz form pracy z czytelnikiem – autorskich scenariuszy lekcji bibliotecznych, przedstawień, montaży, wystaw, projektów.

Ciekawych informacji o nauczycielach bibliotekarzach można zasięgnąć czytając artykuły w dziale *Twórczość*. Mamy wśród nas mistrzów pędzla, autorów książek, wytwórców biżuterii i decoupage... Prezentowane zainteresowania i pasje pozazawodowe przekładają się na codzienną pracę biblioteczną, wzbogacając ofertę zajęć prowadzonych z uczniami.

Materiały zamieszczane w dziale *Niezbędnik bibliotekarza* mają służyć wspieraniu codziennej pracy czytelników serwisu. Co roku aktualizowany dział *Kalendarium* porządkuje informacje o rocznicach, odsyła do kalendarium roku szkolnego, wskazuje święta nietypowe.

W dziale *Warto zaprosić* nauczyciele bibliotekarze mogą skorzystać z wykazu nazwisk twórców regionalnych (pisarzy, poetów, autorów książek dla dzieci), z którymi można zorganizować spotkania autorskie.

Podstawą pracy nauczyciela bibliotekarza jest znajomość zbiorów bibliotecznych dostępnych w wersji tradycyjnej, ostatnio również w wersji online. Warto zatem zajrzeć do działu *O zbiorach*, gdzie pogrupowano linki do zasobów cyfrowych – książek, filmów, ilustracji itp. Coraz częściej e-booki i audiobooki stanowią alternatywę dla niedostatecznie wyposażonych bibliotek szkolnych. W tym dziale dotrzemy również do informacji o awansie, prawie, zagadnieniach kadrowych, organizacjach i stowarzyszeniach zawodowych, blogach i serwisach bibliotecznych.

W dziale *Rozmaitości* odsyła się do obszernego artykułu o Bibliotece 2.0., poleca się ciekawe (z punktu widzenia nauczyciela bibliotekarza) strony internetowe, podaje się adresy firm oferujących elementy wyposażenia dla bibliotek.

Serwis jest poddawany ciągłej przebudowie, ulega zmianie jego szata graficzna. Z miesiąca na miesiąc wzrasta statystyka odwiedzin. Ponad 1 milion użytkowników po 4 latach funkcjonowania jest dla nas powodem do satysfakcji.

Bożena Hołownia

Zespół Szkół Teleinformatycznych i Elektronicznych we Wrocławiu

Biblioteka szkolna ma sprzymierzeńca w DBP

Biblioteka szkolna Zespołu Szkół Teleinformatycznych i Elektronicznych we Wrocławiu w swoich działaniach edukacyjnych znalazła cennego sprzymierzeńca w postaci Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej. Wspólne przedsięwzięcia przynoszą korzyści obu instytucjom.

Biblioteka szkolna stanowi centrum informacyjne ZSTiE. Spełnia wobec uczniów wiele funkcji: informacyjną, wychowawczą, terapeutyczną, rekreacyjną, kulturalną, ale przede wszystkim – edukacyjną. Dlatego my, nauczyciele bibliotekarze, duże znaczenie przywiązujemy do pogłębiania wśród uczniów wiedzy w zakresie edukacji informacyjnej i medialnej. W mojej szkole przygotowuję młodzież do sprawnego i świadomego poruszania się po świecie informacji i mediów.

We współpracy z wychowawcami organizuję w klasach pierwszych lekcje z: warsztatu informacyjnego biblioteki oraz korzystania z katalogu biblioteki szkolnej. W klasie drugiej uczniowie pogłębiają swoje umiejętności poprzez posługiwanie się katalogami: Miejskiej Biblioteki Publicznej i Biblioteki Narodowej, a zwieńczeniem tych lekcji jest międzyszkolny konkurs „Szkolny broker informacji”, organizowany od 2008 r. W klasie maturalnej uczniowie sporządzają bibliografię załącznikową do wybranego przez siebie tematu maturalnego z języka polskiego.

Poszukując ciekawych form poszerzania wiedzy uczniów, od wielu lat – wspólnie z koleżanką – współpracujemy z Dolnośląską Biblioteką Pedagogiczną.

Uczniowie klas drugich uczestniczą w lekcjach dotyczących bibliotek cyfrowych. Zapoznają się z rodzajami dokumentów cyfrowych, następnie ćwiczą samodzielnie wyszukiwanie dokumentów w zbiorach bibliotek cyfrowych. Inną formą współpracy z DBP są praktyczne zajęcia z tworzenia bibliografii załącznikowej dla maturzystów. Uczniowie ostatniej klasy technikum nie tylko poznają zasady sporządzania bibliografii załącznikowej, ale muszą samodzielnie wykonać ćwiczenia, przygotowane przez nauczyciela bibliotekarza DBP.

Oba rodzaje zajęć w DBP mają dla uczniów znaczenie praktyczne: uczniowie potrafią odszukać w zasobach bibliotek cyfrowych stosowne do lekcji materiały (z języka polskiego, wiedzy o kulturze, historii), a także poprawnie przygotować bibliografię załącznikową do egzaminu maturalnego.

Kolejny element współpracy z DBP dotyczy edukacji medialnej. Uczniowie klas pierwszych i drugich uczestniczą w zajęciach na temat reklamy „Język reklamy – sztuka przekonywania czy manipulacji?” oraz lekcjach dotyczących stereotypów „Stereotypy w mediach – czy im ulegasz?”.

Ten ostatni temat wzbudza wiele emocji, zwłaszcza w klasach, gdzie są dziewczęta. Młodzi ludzie z jednej strony uzmysławiają sobie sposoby prezentowania na przykład obrazu kobiety i mężczyzny w mediach (stają się tym samym bardziej świadomymi odbiorcami), z drugiej strony przekonują się, jaką postawę przyjmują sami wobec określonych tematów (na przykład – czy są tolerancyjni wobec innego).

Wieloletnia współpraca z DBP sprawia, że powstają nowe pomysły, jednym z nich jest organizacja konkursów z wykorzystaniem platformy Moodle w DBP. Wspólnie z koleżanką przygotowałyśmy dwa takie konkursy: z okazji Walentynek oraz z okazji Roku Janusza Korczaka. Nasze zadania polegały na ułożeniu pytań i zachęceniu uczniów do udziału w nowej formie konkursu, natomiast pracownicy DBP umieścili zadania w ciekawej szacie graficznej na platformie Moodle, umożliwili w wyznaczonym czasie korzystanie z niej, a po zakończeniu konkursu przesłali pełną informację o jego wynikach. Uczniom taka forma rywalizacji przypadła do gustu. Dostrzegli jej zalety: sami decydowali, kiedy przystąpić do rozwiązywania zadań, w trakcie odpowiadania na pytania poznawali swój wynik (informacja o prawidłowej odpowiedzi). Dzięki nowej formule rozwiązywania zadań mogli sprawdzić swoją wiedzę z wykorzystaniem technologii informacyjnej, a biblioteka kolejny raz stała się miejscem atrakcyjnym dla młodzieży.

Współpraca biblioteki szkolnej z DBP nie tylko wzbogaca formy pracy z czytelnikiem, ale przyczynia się do pogłębiania wiedzy i umiejętności uczniów, do kształtowania świadomych odbiorców mediów. Biblioteka szkolna kojarzy się uczniom z miejscem atrakcyjnym i przyjaznym.

Współpraca z Dolnośląską Biblioteką Pedagogiczną trwa...

Ewa Piątek

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Polecamy nauczycielom

Dostrzec dziecko z perspektywy edukacji włączającej / Joanna Kruk-Lasocka. – Wrocław : Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2012

Stosowany w polskich szkołach model nauczania integracyjnego zakłada kształcenie osób niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych, w których dzieci zdrowe podlegają nauczycielowi, a niepełnosprawne – pedagogowi specjalnemu. W efekcie tworzą się dwie grupy, które – umieszczone blisko siebie – w ogóle ze sobą nie współpracują. Autorka podejmuje w swojej książce problem nowego w naszym kraju podejścia do edukacji, określanego jako „pedagogika włączająca” (inkluzywna). Taki model nauczania wymaga stworzenia odpowiedniego programu realizowanego przez całą klasę. Za kształcenie wszystkich dzieci odpowiedzialny ma być nauczyciel klasowy, a pedagog specjalny ma służyć mu pomocą w diagnozowaniu źródeł problemów i szukaniu sposobów ich rozwiązywania.

Celem edukacji inkluzywnej jest doprowadzenie dorosłych osób niepełnosprawnych do samostanowienia, rozumianego jako prowadzenie niezależnego i samodzielnego życia, przy pełnej akceptacji ludzi zdrowych. Mając na uwadze takie podejście do edukacji, autorka wszechstronnie opisuje przyczyny trudności edukacyjnych, będących konsekwencją kryzysu rodziny (nieobecni rodzice), osłabienia więzi dziecka z matką, lęków społecznych i zaburzeń psychomotorycznych. Wiele uwagi poświęca dzieciom, które – nie wykazując zaburzeń rozwojowych – nie radzą sobie w różnorodnych sytuacjach. Proponuje konkretne metody wspierania rozwoju dziecka (np. arteterapia, metoda M. i C. Knillów, Metoda Ruchu Rozwijającego W. Sherborne, Metoda Dobrego Startu, piłki edukacyjne „Eduball” i inne).

Książka została napisana z myślą o nauczycielach, wychowawcach przedszkoli, psychologach, studentach oraz rodzicach zaniepokojonych rozwojem własnego dziecka.

Kompetencje emocjonalne nauczyciela / Joanna Madalińska-Michalak, Renata Góralska. – Warszawa: Wolter Kluwer Polska, 2012

Panowanie nad emocjami, które towarzyszą nam na co dzień w każdej życiowej sytuacji, jest szczególnie ważne w pracy nauczyciela. Każdy nauczyciel powinien być świadomy, jak bardzo uzewnętrzniane przez niego emocje wpływają na zachowanie ucznia i jego chęć do nauki. Autorki książki systematyzują wiedzę na temat kompetencji emocjonalnych nauczyciela zarówno w zakresie teoretycznym, jak i praktycznym. W pierwszej części swojej pracy prezentują kategorię emocji w ujęciu interdyscyplinarnym (pedagogicznym, psychologicznym i socjologicznym). W drugiej omawiają pojęcie kompetencji i przedstawiają istniejące koncepcje oraz programy kształcenia emocjonalnego nauczycieli. Trzecia część książki ma charakter praktyczny i zawiera ćwiczenia, które pomogą nauczycielowi w rozwijaniu takich kompetencji emocjonalnych, jak: empatia, entuzjazm, przebaczenie, optymizm, poczucie władzy, budowanie relacji interpersonalnych, pewność siebie, zaufanie i znajomość kultury uczniowskiej. Realizacja zaproponowanych ćwiczeń może pomóc poprawić komunikację między nauczycielem i uczniem oraz relacje między członkami rady pedagogicznej, może także przyczynić się do podniesienia osiągnięć szkolnych i wyeliminowania niewłaściwych zachowań uczniów.

Autorki adresują swoją książkę przede wszystkim do nauczycieli, sugerują jednak, że może okazać się pomocna także pracownikom naukowym zajmującym się andragogiką, pedeutologią, dydaktyką i pedagogiką pracy, studentom pedagogiki i kierunków nauczycielskich.

Środowisko rodzinne i szkolne wobec zespołu ADHD u dzieci w młodszy wieku szkolnym / Katarzyna Herda-Płonka. – Kraków: Impuls, 2012

Uczeń z zespołem ADHD stanowi zawsze poważny problem zarówno dla rodziny, jak i szkoły. Właściwa stymulacja rozwoju i edukacji takiego dziecka jest możliwa jedynie wówczas, gdy obydwa te środowiska – szkolne i rodzinne – posiadają odpowiednią wiedzę na temat ADHD i współpracują ze sobą.

Pierwszy rozdział rekomendowanej książki zawiera charakterystykę ADHD – przyczyn powstania, objawów, kryteriów diagnozy i form leczenia. Omawia prawa przysługujące dzieciom z nadpobudliwością psychoruchową oraz działalność stowarzyszeń na rzecz takich dzieci.

Dwa następne rozdziały stanowią opis przeprowadzonych przez autorkę badań, których celem było ustalenie poziomu wiedzy oraz stosunku środowiska rodzinnego i szkolnego do dziecka z zespołem ADHD. Badaniami objęto rodziców i nauczycieli dzieci klas początkowych, dyrektorów szkół podstawowych, pedagogów szkolnych i studentów. Pozwoliły one autorce na sformułowanie szczegółowych wniosków i propozycji zmian w zakresie wczesnego diagnozowania dziecka nadpobudliwego. Dołączony do książki na płycie CD program „ADHD w pigułce” oraz program szkoleniowy „ADHD – zespół nadpobudliwości psychoruchowej z zaburzeniami koncentracji uwagi” umożliwi rodzicom i nauczycielom właściwą pracę z takimi dziećmi. Tylko objęte właściwą opieką dziecko nadpobudliwe nie będzie przez otoczenie postrzegane jako gorsze, nieposłuszne, niegrzeczne, leniwe czy złośliwe.

Wydawca: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7; tel.: 22 827 52 96

Redaktor Naczelna: dr Anna Marcol

Zespół redakcyjny: Magdalena Brewczyńska, Wiesława Budrowska, Joanna Łazicka, Hanna Okońska, Jadwiga Pawluk,
Anna Płusa (z-ca redaktora naczelnego), Agata Safian, Olga Topolewska, Aldona Zawałkiewicz

Projekt graficzny: Wojciech Zawałkiewicz

Skład i redakcja techniczna: Jadwiga Pawluk

Korekta: Izabella Milewska-Warta

E-mail: biuletyn.bnb@gmail.com

http://e-pedagogiczna.edu.pl